

[Ministeren for Grønland.]

indvinding af råstoffer i Danmarks undergrund. Den nævnte lov fra 1932 er jo nu afløst af lov nr. 181 af 8. maj 1950 om efterforskning og indvinding af råstoffer i kongeriget Danmarks undergrund.

Ministeriet for Grønland erkender, at det af mange grunde ville være rimeligt at søge gennemført en ny minelov for Grønland. Den danske undergrundslov, der altså i realiteten for tiden samtidig fungerer som grønlandsk minelov, er jo udarbejdet med særligt henblik på forholdene hernede, og de specielle grønlandske forhold gør en række særbestemmelser ønskelige.

Ministeriet har derfor taget spørgsmålet op til nærmere overvejelse og har bl. a. indhentet oplysninger om de minelovsbestemmelser, der gælder i en række andre lande. På grundlag heraf samt på grundlag af den danske undergrundslov af 1950, loven om Nordisk Mineselskab A/S af 1952 samt de i tilknytning til disse love udfærdigede koncessioner er der i ministeriet udarbejdet et foreløbigt udkast til en minelov for Grønland.

Det indsamlede materiale viste, at man ved tilrettelæggelsen af minelovgivning for en enkelt stat eller et enkelt område kunne gå flere, til dels væsentligt forskellige veje, og da man i ministeriet kun har haft et begrænset erfaringsmateriale til at belyse, hvilke principielle retningslinjer der burde fastlægges med hensyn til en grønlandsk minelov, har man hidtil været tilbageholdende med dette spørgsmål. Da ministeriet imidlertid i den senere tid har modtaget forskellige henvendelser fra ind- og udland om mineralkoncessioner i Grønland — til dels projekter af meget stor økonomisk rækkevidde — vil jeg mene, at tiden nu må være inde til at genoptage dette arbejde. Det er derfor min hensigt snarest muligt at nedsætte et lille, hurtigt arbejdende udvalg af sagkyndige, der kan bearbejde det foreliggende materiale med henblik på fremsættelse af et lovforslag.

Med hensyn til spørgsmålet om bistand fra de bosiddende grønlændere skal jeg bemærke, at grønlænderne fra gammel tid har været opfordret til at fremkomme med oplysninger om særlig bemærkelsesværdige stenarter, som de måtte støde på, og der indsendes af og til sådanne af grønlændere

fundne mineralprøver til nærmere analyse, men jeg erkender, at der ved vedtagelsen af en minelov vil kunne gøres mere for at ansprore de enkelte borgere.

Hvad endelig angår spørgsmålet om undervisning af kendskabet til mineraler ved undervisning og udstillinger, skal jeg bemærke, at der i takt med udbygningen af det grønlandske skolevæsen udsendes standardsamlinger af mineraler til skolerne, et arbejde, der gennemføres i samråd med mineralogisk museum. Sådanne samlinger er for tiden placeret i Godthåb og Holsteinsborg og vil i nær fremtid blive udsendt til skolen i Egedesminde. I forbindelse med undervisningen i geografi i folkeskolen gives der samtidig orientering om almindelige geologiske fænomener, ligesom der såvel i realskolen som i seminariet i forbindelse med den almindelige grønlandske samfundslære gives en orientering om geologiske forhold. Det kan endelig nævnes, at man for tiden arbejder med planer om på den under Københavns universitet hørende arktiske station på Disko at gennemføre særlige kursus specielt med henblik på naturfagene, herunder geologi og mineralogi.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgertiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændring i lov om erhvervsvejledning.

Valgt blev: *Nina Andersen, Lysholt Hansen, Per Hækkerup, Holger Larsen, Peter Nielsen, Poul Nilsson, Viola Nørlov, Helge Larsen, Gudrun Bjørner, Kryger, N. Chr. Christensen, Skov Jørgensen, Conrad Kofoed, Krogh, Poul Thomsen, Hanne Budtz og Asger Jensen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Tilskud til de anerkendte arbejdsløshedskasser m. v.).

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1093, fremsættelsen i tidenden sp. 2153).

Formanden: Sammen med denne sag foretages den følgende på dagsordenen opførte sag, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Vedrørende brændselshjælp som tillæg til dagpengehjælp) [af Alfred Jensen m. fl.].

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 911, fremsættelsen i tidenden sp. 1762).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Socialministeren (Bomholt): Jeg kan ikke anbefale tilslutning til det af kommunisterne den 15. januar fremsatte lovforslag om ændringer i arbejdsløshedsloven vedrørende brændselshjælp som tillæg til dagpengehjælp, da det er overflødigt. Jeg henviser her til § 3 i det af mig fremsatte lovforslag, som i dag er til behandling, og den deri givne motivering.

Peter Ravn: Det lovforslag, der er fremsat af socialministeren, og som vi her skal behandle, betyder ikke uvæsentlige ændringer i loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring. Sammenfattende kan det vel siges, at lovforslaget indeholder tre punkter: for det første en ekstraordinær hjælp til de langvarigt ledige, for det andet en ændring af procentsatsen, så at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse og enkelte andre kasser kan betragtes som vanskeligt stillede, og for det tredje en ændring af tilskudsreglerne for de statsanerkendte kasser. Den rækkefølge, hvori jeg her nævner dem, er ikke den samme som i lovforslaget, men jeg har fundet det mest praktisk at tage dem i denne rækkefølge.

Det første af disse punkter, den ekstraordinære hjælp til de langvarigt arbejdsløse, skal jeg ikke sige ret meget om. Dette forslag svarer til den lov, der blev gennemført sidste vinter, og går ud på, at der ydes langvarigt ledige en hjælp på 100 kr. til forsørgere og 65 kr. til ikke-forsørgere, når de har været afkontrolleret i 90 dage. Der er altså her tale om folk med en betydelig ledighed; de skal have været arbejdsløse i mere end 3½ måned, og der er ingen tvivl om, at deres hjem er så ribbet, at denne hjælp vil være kærkommen for dem. Da

der findes kasser, som ikke vil være i stand til at foretage udbetaling af egne midler, foreslås det samtidig, at der af statskassen stilles 5 mill. kr. til rådighed for disse vanskeligt stillede kasser. Jeg takker den højtærede socialminister for forslaget og tilsiger mit partis støtte til dets gennemførelse.

Det andet punkt, ændringen i procentsatsen, så Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse og enkelte andre kasser kan anerkendes som vanskeligt stillede, bliver, hvis de ny tilskudsregler vedtages, en overgangsbestemmelse. Forslaget går ud på, at man for årene 1956-57 og 1957-58 betragter disse kasser som vanskeligt stillede, selv om de ikke opfylder arbejdsløshedslovens nugældende bestemmelse om, at kontingentet skal udgøre 3,5 pct. af den gennemsnitlige årsfortjeneste i faget. Vi har adskillige gange i det høje ting beskæftiget os med Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse på grund af denne kasses særlige vanskeligheder. Foranlediget af disse vanskeligheder blev også den kommission nedsat i 1953, hvis arbejde danner grundlag for det foreliggende lovforslag. Vi har under kommissionsarbejdet de senere år måttet behandle de vanskeligt stillede kassers forhold. Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse har, hvis man kan sige det på den måde, en bundløs økonomi, men der må ikke lægges noget som helst nedsættende i en sådan udtalelse. Det skyldes ikke ledelsen af denne kasse, for det er en kasse, som har særlige vanskeligheder at slås med. I gennemsnit har den tre gange så stor ledighed som andre arbejdsløshedskasser. Medlemmerne er folk med lave indkomster. Statistisk departement har regnet ud, at gennemsnitsindkomsten for arbejdsmænd i 1956-57 udgjorde 8 179 kr. Det er folk med store forsørgerbyrder; medens andre kasser har et gennemsnit af forsørgere på 68 pct., er det i Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse 86 pct.

Fra 1. april sidste år forhøjede kassen sit kontingent med 25 øre ugentlig, og i dag har man et kontingent på 5 kr. 55 øre om ugen. Alligevel har det altså ikke været muligt at stabilisere økonomien. Man kan spørge, om man dog ikke kunne have forhøjet kontingentet, så kassen opfyldte arbejdsløshedslovens betingelser for at være vanskeligt stillet. Hvis det skulle gøres, skulle man for

[Peter Ravn.]

1956-57 udskrive yderligere 4,7 mill. kr. i kontingent, det samme beløb for 1957-58 og, hvis der ikke gennemføres ændringer i tilskudsreglerne, antagelig det samme beløb for det kommende år. Det vil sige en kontingentudskrivning på yderligere 14-15 mill. kr., uden at man har nogen garanti for, at lovens bestemmelse for at være vanskelig stillet vil være opfyldt. Her er en af svaghederne i den gamle lov, nemlig den, at man på et vist tidspunkt skal bedømme, hvad den gennemsnitlige indkomst bliver langt ud i fremtiden. Jeg tror, at man vil forstå, at for Arbejds mændenes Arbejdsløshedskasse er kontingentforhøjelsens vej ufremkommelig.

Det foreliggende forslag betyder, at visse kasser for 1956-57 og 1957-58 betragtes som vanskeligt stillede og får det statstilskud, der følger heraf. Man giver samtidig disse kasser et rimeligt startgrundlag, når de nye tilskudsregler gennemføres. Jeg vil også gerne anbefale denne del af lovforslaget.

De ændrede tilskudsregler er dog nok det primære i dette lovforslag. Efter de gældende regler udbetales tilskuddet dels i forhold til det indbetalte kontingent, dels i forhold til den udbetalte understøttelse; derudover ydes et tilskud til de såkaldte sociale ydelser. Det foreliggende lovforslag bygger på tre kriterier. For det første ydes et tilskud til dagpengeunderstøttelserne efter et system, så der ydes højere tilskud ved større ledighed. For det andet ydes der 75 pct. i tilskud til de sociale ydelser, altså til forsørgertillæg, brændselshjælp, huslejhjælp o. s. v. For det tredje skal der ydes et tilskud pr. medlem, fastsat under hensyn til ledigheden og den gennemsnitlige årsløn ved fuld beskæftigelse. Dette tilskud nedsættes med en stigende procentdel for kasser, hvis medlemmers gennemsnitlige årsløn ligger over gennemsnittet for alle kasser.

Alt dette kan vel lyde indviklet, men jeg tror, det kan siges kortere på den måde, at medens man tidligere har lagt hovedvægten på kontingentindbetalingen, lægger man nu hovedvægten på de udbetalte understøttelser. Kasserne får, hvad angår dagpengeunderstøttelserne, selv forpligtelser for det første antal ledige dage. De får ikke tilskud til de første 6 dages ledighed,

men derefter ydes tilskuddet efter en stigende skala, efterhånden som ledigheden stiger, og ved en gennemsnitlig ledighed i en kasse på 97 dage vil man nå en tilskudsprocent på 84.

De samlede virkninger af lovforslaget vil betyde et øget statstilskud til kasserne på 10,9 mill. kr. for 1956-57, men med — det tror jeg man må forudse — et mere varierende beløb i årene fremover end hidtil. Medens det i 1954-55 ville have betydet en mindreudgift for staten på 1,3 mill. kr., ville det i 1955-56 have betydet en merudgift på 22,4 mill. kr. og i 1956-57 altså en merudgift på 10,9 mill. kr.

Kassernes forhold er vidt forskellige. Nogle kasser har kunnet oparbejde betydelige reserver, andre har meget store vanskeligheder at kæmpe med. Der er måske dog lige grund til at minde om, at formuerne i kasserne er mindre i dag, end de var i 1930'erne, når man sætter dem i forhold til de udbetalte understøttelser. I 1934-35 havde kasserne en formue på 136,8 pct. af den udbetalte understøttelse, i 1945-46 er tallet dalet til 115,5 pct., i 1952-53 er det på 106,3 pct., og i dag er det 115-116 pct. Kasserne har altså nu større formue i tal, men forholdet er dog det, at set i forhold til den udbetalte understøttelse har kasserne mindre formuer i dag, end de havde for år tilbage.

Når visse kasser har vanskeligheder — det skal understreges — skyldes det ikke kasserne selv, men forhold, som de ikke har været herre over. Hvis man tager en typisk vanskelig stillet kasse som arbejds mændenes, er årsagerne ikke svære at få øje på. Den tekniske udvikling i landbruget og på en række andre felter har ramt arbejds mændene hårdt, og hertil kommer, at kasserne har måttet overtage stadig flere og flere sociale opgaver, som tidligere blev klaret over almindelig kommunehjælp. Man har fået et forøget dagetal, børnetillæg, huslejhjælp, brændselshjælp o. s. v., hjælp, som, hvis den ikke blev udbetalt af kasserne, måtte overtages af kommunerne. Når dette er årsagen til vanskelighederne — altså den tekniske udvikling og nye sociale opgaver, som kasserne har lettet det offentlige for — må konklusionen vel være den, at der her er et problem, som hele samfundet må være med til at løse. Jeg finder

[Peter Ravn.]

det derfor rimeligt og naturligt, at samfundet overtager en større del af forpligtelserne over for de arbejdsløse, og jeg kan derfor tiltræde forslaget om at give et øget tilskud til kasserne. Det er svært på stående fod at se, hvilke virkninger dette vil få for de enkelte kasser. Givet er det, at nogle kasser vil få et mindre tilskud end før, medens andre vil få mere. Vi bør nok se på hele dette forhold i et udvalg.

Jeg synes, at vi når flere væsentlige ting ved dette lovforslag. Begrebet de vanskeligt stillede kasser forsvinder, og man gennemfører en vis udligning mellem kasserne uden dog at røre ved, skal vi sige det historiske grundlag, som kasserne er bygget på. Jeg skal ikke forsøge at komme med en historisk gennemgang, men kun fremhæve, at man fra den første begyndelse har haft fagligt begrænsede kasser her i landet, frivillige, selvstyrende kasser, der på nærmere fastsatte betingelser modtog offentlige tilskud. Vi bør efter min opfattelse ikke ændre dette principielle grundlag, som kasserne er bygget på, og gennemtvinge en sammenslutning, som kasserne og deres medlemmer er modstandere af. Det personlige tilhørsforhold er en betydningsfuld ting i dette arbejde; det er af afgørende betydning, at hver enkelt føler, at det er hans kasse, som opretholdes for hans kontingent, og som han har pligter og ansvar over for.

Foruden disse ændringer, som jeg her har beskæftiget mig lidt med, sker der en forenkling af administrationen, idet hovedforsikringen og fortsættelseskasserne sammenlægges. De administrative fordele er indlysende. Medens man tidligere skulle holde nøje kontrol med hvert enkelt medlems ledighedsdage og sørge for, at udbetalingen blev fordelt rigtigt mellem hovedforsikring, fortsættelseskasse og den ekstra fortsatte hjælp, kan denne udbetaling nu finde sted under ét. Jeg er overbevist om, at ikke mindst kassernes tillidsmænd vil forstå at værdsætte denne ændring. Endvidere vil der ikke blive ydet tilskud til administrationsudgifterne. Der ligger sikkert heri et incitament til at gøre administrationen så billig som overhovedet muligt. Kontingentet må så fremtidig fastsættes således, at det kan dække kassens udgifter

til understøttelsen, til administrationen og til fremskaffelse af de nødvendige reserver. Da fortsættelseskasserne bortfalder, foreslås arbejdsløshedsfonden ophævet og oprettelse af et kursusnævn til at forestå fondens specielle arbejde med undervisning.

Jeg kan også give tilslutning til tilføjeisen i lovens § 15, stk. 9, der ændrer reglerne for udbetaling af brændselshjælp, så halvdelen kan udbetales ved 20 dages ledighed.

Til slut vil jeg gerne sige, at der er gode og velovervejede tanker nedlagt i dette forslag. Samfundet erkender i højere grad end tidligere sine forpligtelser over for de arbejdsløse. Der foretages en udligning mellem kasserne, uden at de enkelte kassers suverænitet og selvbestemmelsesret berøres, og begrebet vanskeligt stillede kasser afskaffes. På mit partis vegne kan jeg tilsige velvillig og positiv medvirken til lovforslagets gennemførelse.

Samtidig må jeg måske henstille til det kommunistiske parti, at det under hensyn til de foreliggende omstændigheder, herunder socialministerens forslag om hjælp til de langvarigt arbejdsløse, tager sit lovforslag tilbage.

Lorentzen: De danske arbejdsløsheds-kasser kunne sidste år fejre 50 års jubilæum. De blev stiftet på frivilligt grundlag under ledelse af en meget betydelig mand, dr. Th. Sørensen, som blev den første arbejdsløshedsinspektør i Danmark. Det karakteristiske var jo, at kasserne hvilede på frivilligt grundlag, men fik statsstøtte. Denne ordning dannede forbilledet for en lang række lande, der tog den danske arbejdsløshedslovgivning som paradigma.

Lovgivningen om dette spørgsmål har dog naturligvis været genstand for ændringer i tidens løb. En betydelig ændring fandt sted i 1921 under den daværende indenrigsminister, dr. Krag, der jo på dette som på mange andre områder var af usædvanligt format. Han gennemførte en almindelig arbejdsløshedslov, men knyttede den sammen med arbejdsanvisning og i et vist omfang også med beskæftigelsesforanstaltninger under ekstraordinær arbejdsløshed. Senere har loven om arbejdsanvisning og arbejdsløshed gennemgået forskellige ændringer; den betydeligste var vel den, som fandt sted i 1950.

[Lorentzen.]

Det i dag foreliggende forslag til lov om ændringer i den bestående lov bryder på flere ret væsentlige punkter de hidtil fulgte principper, hvoraf jeg alene skal fremhæve, at det hidtidige ordinære statstilskud ikke længere skal beregnes i forhold til medlemmernes kontingent, men i forhold til kassens udgifter. Der er naturligvis ikke nogen mening i, at jeg går i detaljer med hensyn til lovforslaget. Dels hører det ikke hjemme under en første behandling, dels har både den højtærede socialminister og nu den ærede ordfører for socialdemokratiet gjort det. Jeg kan derfor stort set holde mig til, om jeg så må sige, de konsekvenser, jeg eventuelt måtte drage af dette lovforslag.

Lovforslagets gennemførelse vil utvivlsomt betyde, at statskassen går ind i en større risiko. Ifølge de bemærkninger, der ledsager forslaget, ville det, om det havde været lov, i 1955-56 og 1956-57 have betydet et forøget tilskud fra det offentlige på, som det ærede medlem hr. Peter Ravn oplyste, henholdsvis 22,4 mill. kr. og 10,9 mill. kr.

Danmark har i alt 64 arbejdsløsheds-kasser; det er et temmelig stort antal for så lille et land. Der findes rundt regnet ca. 680 000 medlemmer, og den dominerende kasse er Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse, der tæller ca. 260 000 medlemmer. Det er vel nok denne kasse, der mere end noget andet har været årsag til, at ønsket om en anden tilskudsordning end den gældende er blevet rejst. Der er imidlertid ingen tvivl om, at betydende fagforenings-folk — jeg skal over for de herrer undlade at nævne navne — både her i tinget og udenfor og betydende socialdemokratiske politikere er meget betænkelige ved den størrelse, Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse har, og at man siger: det er noget ganske ekstraordinært, det er et specielt dansk fænomen, det er slet ikke længere i overensstemmelse med tidens krav. Det vanskeliggør omskolingen o. s. v., idet en del af de folk, der nu tilslutter sig denne

kasse, naturligt og rimeligt hører hjemme i industriforbund af den ene eller den anden art, og deres tilslutning dertil ville bl. a. have betydning for arbejdsanvisningen og den deraf følgende omskoling.

Det må naturligvis fra alle sider erkendes, at Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse er den vanskeligst stillede kasse, og hvis man ser tilbage over 30 år, viser det sig, at den af størrelse og betydning afgjort ligger i toppen, også for så vidt angår arbejdsløshed. I 1956-57 har arbejdsløsheden inden for denne kasse været 16 pct., medens den gennemsnitlige arbejdsløshed inden for de andre kasser kun har været 9,8 pct. Ser vi på hovedforsikringerne, beslaglægger Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse i samme år de 125 mill. kr. af en udgift på 218 mill. kr.; og billedet forrykkes ikke, hvis vi tager fortsættelseskasserne med: af en udgift på ca. 95 mill. kr. dér beslaglægger Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse godt 70 mill. kr.

Nu ville det naturligvis være rimeligt at spørge — og der har tit været diskussion om det — hvor meget staten, kommunerne og arbejdsgiverne betaler til arbejdsløsheds-kasserne, og hvor meget medlemmerne selv betaler. Jeg vil straks sige, at det er meget varierende fra kasse til kasse. Nogle kasser får et meget ringe tilskud, andre får et meget stort tilskud, men hvis man tager alle kasser under ét i et år som 1955-56, for hvilket arbejdsløshedskommissionen har fået en opgørelse, viser det sig, at medlemmernes bidrag var på 38,6 pct., medens det offentlige, derunder arbejdsgiverne, ydede et tilskud på 61,4 pct.; dette sidste bidrag — arbejdsgivernes — blev jo i fjor betydeligt forhøjet. Vi ser altså, at det offentliges tilskud er meget stort, langt større, end tallet her, der kun er gennemsnitstallet, viser.

Den ærede ordfører for socialdemokratiet (Peter Ravn) omtalte, at formuernes nominelle værdi er steget, og at den ikke svarer til den reelle værdi, der ikke er steget i samme forhold; det er rigtigt, men det gæl-

[Lorentzen.]

der jo ikke kun arbejdsløshedskasserne, men alle, der har formue af en eller anden art. Pr. 31. marts 1957 havde arbejdsløshedskasserne — hovedforsikringen og fortsættelseskasserne — en formue på 353 mill. kr. Det vil for øvrigt nok volde noget hovedbrud, men det vil blive ret interessant at få foretaget den formueopgørelse, som skal finde sted efter den foreslåede § 22, hvis forslaget bliver ophøjet til lov uændret. Opgørelsen skal ske med udgangspunkt i året 1952-53 og slutte med 1957-58, og man skal søge at finde ud af, hvor stor statens og kommunernes samt arbejdsløshedsfondens andel er af den samlede formue på 353 mill. kr. eller det tal, man kommer til ved en udregning pr. 31. marts 1958, og hvor stor en del der tilkommer medlemmerne af arbejdsløshedskasserne. Jeg vil tro, at dette nok kan give en lille smule hovedbrud. Den del, som tilfalder kasserne, går naturligvis til dem, og den del, der tilfalder staten og kommunerne, går til statskassen, men staten vil være generøs over for kommunerne, idet disse får $\frac{7}{30}$ af det beløb, der går ind i statskassen, dog således at dette beløb fradrages i de 15 pct., som kommunerne årlig i henhold til § 13, stk. 7, skal yde staten.

Det siges i bemærkningerne til § 22, som er en ret interessant paragraf, at efter de foreslåede ændrede refusions- og tilskudsregler i forbindelse med den i systemet liggende maksimering af medlemsbidraget vil der foreligge den mulighed, at ændringer af de i vedtægterne nu fastsatte understøttelsesbegrænsende bestemmelser vil kunne medføre større merudgifter for det offentlige, end tilsvarende vedtægtsændringer ville medføre i henhold til den gældende lov. Sagt på en anden måde vil det sige, at hvis dette lovforslag bliver gennemført, vil udgifterne i kasserne vise en stigende tendens, fordi statens tilskud bliver så meget større og man bl. a. vil give medlemmerne større ydelser, end tilfældet er i dag. Det har den højtærede socialminister naturligvis søgt at sætte en bremse for, idet det er foreslået, at der skal foreligge en indstilling fra arbejdsnævnet, og derefter skal socialministeren efter forhandling med finansministeren træffe afgørelse om, hvorvidt en vedtægtsændring kan bifaldes eller ikke. Det

kanne i og for sig synes fuldt forsvarligt, men med det kendskab, vi har til den menneskelige svaghed, særlig forud for et valg, enten det er et folketingsvalg eller det er et kommunevalg, kan man vel nok befrygte, at denne kautel ikke indeholder nogen særlig stærk garanti.

I arbejdsløshedsforsikringskommissionen har det været drøftet, om man ikke skulle finde et helt andet grundlag for forsikringerne, således at alle kasserne vel bevarede deres selvstændighed, men at de i fællesskab dannede en udligningsfond. En sådan udligningsfond skulle træde i funktion ved opgørelsen af de enkelte kassers udgifter, således at de kasser, der havde haft ledighed og udgifter over gennemsnittet, skulle kunne få hel eller delvis refusion af udligningsfonden, medens de kasser, der havde haft en ringe udgift, skulle skyde penge ind i fonden, så at denne virkelig blev interesseret i, at der var solidaritet mellem kasserne, mellem fagene kort sagt. Der blev også indhentet oplysninger om, hvordan en sådan ordning ville se ud i praksis, og det fremgik ganske tydeligt, at en kasse som Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse ville få en ikke ubetydelig refusion fra en udligningsfond, hvis man havde haft en sådan. Men tanken derom fandt, tør jeg nok sige, ikke nåde hos arbejdsløshedskassernes ledelse. Jeg og mit parti mener, at det ville have været en god løsning; det ville have været et smukt træk, man kan næsten sige et jubilæumstræk i arbejdsløshedskassernes liv, om de var gået ind på denne tanke om solidaritet mellem kasserne. Måske var det en fare ved den foreslåede ordning, at man måske måtte befrygte, at den meget store kasse, Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, i det lange løb ville svinde noget ind, og at en del af medlemmerne ville søge over i andre kasser, f. eks. hvis hovedparten af arbejderne på den arbejdsplads, de var tilknyttet, stod i en anden kasse.

At der er usikkerhed i lovforslaget, kan man læse af en enkelt bestemmelse, som er meget interessant, og som jeg anbefaler de ærede medlemmer at studere, nemlig § 13, stk. 5. Den siger ganske kort, at statskassens samlede refusioner og tilskud til hver enkelt kasse i henhold til foranstående bestemmelse ikke kan udgøre et større beløb end vedkommende kasses faktiske understøttel-

[Lorentzen.]

sesudgifter i det pågældende år. Det er ret hyggeligt, at man har fået den bestemmelse sat ind, men den viser tillige, at helt sikker ved forslaget er man ikke.

Af lovforslaget ser vi, at fortsættelseskasserne og dermed arbejdsløshedsfonden forsvinder, og at udgifter til løsning af arbejdsløshedsfondens hidtidige opgaver med hensyn til tilskud til undervisning af arbejdsløse fremtidig skal afholdes på de årlige finanslove efter indstilling af et nyt organ, der kommer til at hedde kursusnævnet, og om hvilket det oplyses, at det i alt væsentligt vil få samme sammensætning som den nuværende arbejdsløshedsfonds bestyrelse.

Så fik vi at vide før af det ærede medlem hr. Peter Ravn, at administrationsudgifterne fremtidig skal afholdes af medlemmerne selv, men vi fik ikke at vide, hvor meget det ville koste medlemmerne. Det kunne måske have interesse at høre, at i øjeblikket andrager medlemmernes bidrag til administrationen af arbejdsløshedskasserne godt 16 pct. af medlemsbidraget til hovedforsikringen eller rundt regnet ca. 24 kr. pr. medlem, hvis vi tager alle kasser under ét. Fremtidig skal medlemmerne altså selv afholde disse udgifter, og det må formentlig antages — således som også arbejdsdirektøren har udtalt det i en skrivelse, der er optrykt som bilag til lovforslaget — at den kontrol, der hidtil har været ført fra det offentliges side med hensyn til administrationen, skal forsvinde. Det er måske et spørgsmål, om det er en rigtig, god løsning for kassernes medlemmer.

Skulle jeg sammenfatte mit indtryk af det foreliggende lovforslags permanente regler; må det være dette, at den tilskudsordning, der agtes indført, lider af betydelige mangler med hensyn til varetagelse af statskassens og kommunernes interesser og — efter min opfattelse — også med hensyn til varetagelse af kassemedlemmernes interesser. Vi kan derfor ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, for så vidt angår den permanente del af det. Vi finder, at det er præget af hastværk.

Jeg er jo ganske upolitisk, så jeg kan ikke tænke mig, hvad årsagen til dette hastværk er, men jeg ved, at der skal være kommunalvalg den 4. marts, og det kunne måske være,

at dette spillede en lille smule ind. Jeg ser, at den højtærede økonomiminister ser meget bestemt på mig; den højtærede økonomiminister kender ellers slet ikke til den slags ting. (Økonomiministeren [Bertel Dahlgaard]: Nej, men jeg kender det ærede medlems tempo i behandlingen af denne sag!). Jeg ved godt, at mit navn skal bringes ind her, men det generer mig ikke spor, da den højtærede økonomiminister ikke kender ret meget til, hvad der er foregået i kommissionen. Det interesserer mig meget lidt, al den stund der har været en kommission, der formentlig vil få ord for at have arbejdet hele 1957. Skulle man ønske at sætte små pletter på mig, må man ikke glemme at tage den anden side af medaljen med. Hvis den højtærede økonomiminister havde været finansminister, ville han have takket mig for det arbejde, jeg har gjort i kommissionen.

Jeg finder altså, at lovforslaget er hastværksarbejde, og man skal ikke være alt for sensibel som finansminister, hvis man mener at kunne stå bag et sådant lovforslag i en tid, da hele befolkningen sukker under skattetrykket, og hvor man ikke ved det fjerneste om, hvor langt man kan vove sig ud. Det er også en ret usædvanlig fremgangsmåde at fremsætte et lovforslag på et tidspunkt, da kommissionen ikke har afsluttet sit arbejde. Jeg ved ikke, om det er sket før; det er det måske, men det er ekstraordinært.

Med hensyn til de midlertidige bestemmelser i lovforslaget skal jeg kun sige, at reglen om de 3 pct. kunne vi have forhandlet om, hvis Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse ville efterbetale under en eller anden form. Men vi kan ikke forhandle om det, fordi kassens ledelse har ment at kunne sabotere lovens regler. At folketinget skulle bøje sig herfor den ene gang efter den anden, kan vi ikke gå med til; det ville give meget lidt respekt for det høje tings arbejde.

Til slut vil jeg nævne den foreslåede hjælp til dem, der har været afkontrolleret som ledige i mere end 90 dage. Det forslag har vi sympati for, og jeg er helt sikker på, at vi vil medvirke til at gennemføre denne bestemmelse, dog under forudsætning af at vi får nogle enkelte oplysninger i udvalget, så at vi helt kan bedømme forslagets rækkevidde.

[Lorentzen.]

Det kommunistiske lovforslag kan jeg ikke anbefale; det agter mit parti at stemme imod.

Poul Sørensen: Den noget ejendommelige behandling, kommissionen har været ude for, har allerede været berørt. Jeg skal i og for sig ikke beklage mig over det, for der er på den måde taget en arbejdsbyrde fra os, men jeg må have lov til at understrege, at når man har siddet i mange år i dette kommissionsarbejde og, som regeringspartierne ynder at udtrykke det nu, under en særlig aktiv ledelse — og det har den i sandhed været i den sidste tid — er det ret ejendommeligt, at vi ikke i kommissionen har fået forelagt forslaget og haft lejlighed til at behandle det. Jeg skal ikke på nogen måde rette bebrejdelser — tværtimod, jeg højagter og værdsætter det arbejde, kommissionens formand har udført — men jeg må forstå det sådan, at arbejdet på regeringens initiativ blev standset. Vi var enkelte, der — syntes vi selv — gjorde hæderlige forsøg på at opklare, hvad det i virkeligheden var, vi beskæftigede os med på baggrund af det forslag, som nu skulle sendes videre, og jeg kan berette over for det høje ting, at selv angående de mest elementære spørgsmål, som lå på bordet, var der ikke tid til eller mulighed for at få oplysninger. Jeg må naturligvis erkende, at her i tinget har vi nu lejlighed til at få disse oplysninger, idet den højtærede minister, der jo har været hastig og initiativrig — som han altid er det — selvfølgelig vil være i stand til at løse de problemer, som kommissionens ledelse ikke fik tid til at løse for os.

Jeg vil gerne gøre nogle indledende bemærkninger om den store sag, vi her behandler. Det er klart, at vi alle må møde arbejdsløshedsproblemet, som det er i dag, med stor alvor. Ministeren har da også i sin fremsættelsestale meget stærkt understreget, hvor alvorligt det er, ved at anføre, at ledighedsprocenten i december 1956 var 13,65, medens den i december 1957 var steget til 16,03. Ser man på tallene i dag, viser de, at der er en arbejdsløshedsrække på 120.000, hvoraf 76.000 arbejdsmænd. Jeg tør nok sige, at det er en alvorlig baggrund

for en diskussion om arbejdsløshedsproblemet og arbejdsløshedsforsikringen.

Jeg vil gerne understrege det princip, som mit parti gennem årene har stillet sig på, når arbejdsløshedsproblemet og forsikringsproblemet var fremme. Vi har ønsket gensidighed mellem arbejdsløsheds-kasserne. Jeg skal derfor ikke nægte, at jeg med stor glæde i 1950 lagde mærke til, at arbejdsmændenes kongres, hårdt presset af arbejdsmændenes arbejdsløshed, stillede krav om, at man måtte have gensidighed mellem arbejdsløsheds-kasserne. Denne kongresudtalelse var klar og ligetil. På denne baggrund rejste jeg spørgsmålet som socialminister i 1951 og 1952. I 1952 havde jeg en forhandling med fagorganisationerne og med arbejdsløsheds-kassernes ledelse. Beklageligvis blev resultatet, at man afviste en modernisering af arbejdsløsheds-kasserne og afviste at gå med ind i overvejelserne om gensidighed mellem kasserne. Siden da har vi gang på gang rejst spørgsmålet; vi står altså ikke med tomme hænder, når den højtærede minister og regeringspartierne nu i dag kommer til os med et lovforslag om arbejdsløshedsforsikring.

Vi mener, at offentligheden og det høje ting har fuld ret til at tale med om denne sag. Når de årlige udgifter er 291 mill. kr. og tilskuddene til kasserne beløber sig til noget over 180 mill. kr., er det klart, at det er en overordentlig væsentlig del, det offentlige til dette formål skal lægge på bordet hvert år, og derfor er det selvfølgelig rimeligt, at man har hånd i hanke med denne sag.

Det instrument, vi arbejder med, er 64 landsomfattende kasser med 680.000 medlemmer, kasser, der varierer fra 100 medlemmer til over 245.000 medlemmer, og jeg tror, at det efterhånden er gået op for offentligheden, for enhver, der interesserer sig for disse ting, at denne opbygning, denne form ikke er tidssvarende i året 1958. Ser man på vilkårene for de enkelte arbejdere, vil man se, at den enkelte kontingentydelse udgør fra 25 kr. op til 350-365 kr. om året; en uensartethed, som man efter min og mit partis mening selvfølgelig heller ikke fremetter kan bygge på. Hvis man yderligere undersøger vilkårene, vil man se en uensartet arbejdsløshedsprocent, stræk-

[Poul Sørensen.]

kende sig fra 1,2 pct. — visse fag ser jeg ganske bort fra — op til over 16 pct. I sandhed ulige vilkår for de 680 000 arbejdere, det drejer sig om.

På denne baggrund stilles vi nu over for fagforeningernes krav, bag hvilket — det må jeg formode — socialdemokratiet har stillet sig. Hvorledes det forholder sig med det radikale venstre og retsforbundet, får vi vel senere at vide. Man stiller sig altså bag kravet om, at denne forældede opdeling af fagene skal bibeholdes. Hver kasse skal være en afsluttet enhed, kassernes ledelse skal forblive på de forsikredes hænder. Man kunne ellers have tænkt sig, der havde været en lysning at skimte, da arbejdsmarkedets parter opdeltede markedet på en anden måde, end man hidtil havde gjort det, idet man dannede de såkaldte otte områder. Det er mig ganske ubegribeligt, at man ikke kan gøre noget tilsvarende her. Sagligt har jeg ikke fået nogen motivering for, at det, når man kan dele arbejdsmarkedet i otte områder, hvor det drejer sig om løn, arbejdstid og arbejdsvilkår, så skulle være umuligt på arbejdsløshedsforsikringsområdet at gøre noget lignende, gå det skridt videre at gøre de 64 landsomfattende arbejdsløsheds-kasser i hvert fald til otte. Jeg så også helst, at der blev gensidighed mellem disse otte kasser.

Her kommer man ind på den moderne tanke, som jo også inden for socialdemokratiet har tilhængere: dannelsen af industriforbund. Det er en tanke, som vi, hvis vi skal være konkurrencedygtige, nødvendigvis må tage op med større iver, end det hidtil er sket.

Det er på denne baggrund og ud fra disse synspunkter, jeg gerne vil betragte arbejdsløshedsforsikringsproblemet, og det er derudfra, jeg skal tillade mig at gøre nogle bemærkninger om det lovforslag, som nu er til forhandling.

Jeg har allerede i hvert fald indirekte peget på den behandling, problemet havde fået i kommissionen; jeg vil nu gerne direkte understrege, at jeg synes nok, det er et hastværksarbejde, som det vil være overordentlig interessant at få lidt nærmere oplysning om i dag. Hvad det er, der er sket her, får man i og for sig ikke meget at vide om i lovforslagets bemærkninger, ej heller af den

højtærede ministers fremsættelsestale. Jeg må for mine følgende udtalelser tage det forbehold, at jeg beder den højtærede minister rette mig, hvis mine udtalelser ikke nøje svarer til det grundlag, den højtærede minister har udarbejdet sit lovforslag på. Jeg forstår lovforslaget således, at af de 64 arbejdsløsheds-kasser vil der være 29 arbejdsløsheds-kasser, som får mere i tilskud; og 35 arbejdsløsheds-kasser, som får mindre. For at sige det i tal: man opererer her med et beløb på 17 mill. kr., som der flyttes om på. Der er kasser, som får mere; det er de 17 mill. kr., og der er kasser, som får mindre — det er godt 6 mill. kr., hvortil lægges de 11 mill. kr., som er det yderligere krav til statskassen.

Når jeg betragter disse bestemmelser, må jeg spørge den højtærede minister: hvilket princip er der gået frem efter? Hvilke synspunkter har man anlagt, da dette lovforslag skulle bygges op? Hvis man tager nogle enkelte stikprøver — og det er disse tal, jeg gerne vil have korrigeret; vi kunne ikke få dem i kommissionen, det var der ikke tid til, men nu må stedet vel være til at blive retledt af den højtærede minister — skal jeg ikke sige noget til, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse kommer i første række. Det er klart, at når der skal en ændring til, må Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse komme i første række; det er jo dette, som er langt det største, ja, næsten det eneste problem, der foreligger.

Men når jeg ser på forslaget om at fordele 17 mill. kr. til kasserne, spørger jeg, hvorledes det kan ske, og hvad der altså ligger bag, at f. eks. metalarbejderne, Smedenes Arbejdsløshedskasse, skal have 1,3 mill. kr. Denne arbejdsløshedskasse har en formue på 63 mill. kr., og smedene har jo — det kan vi kun være glade ved — en stor indtjeningsevne, noget over 12 000 kr. i gennemsnit mod gennemsnitlig for alle arbejdere godt 9 000 kr., og en arbejdsløshed på kun 4,5 pct. mod gennemsnitlig 9,8 pct. Men når denne kasse har en formue på 63 mill. kr. og medlemmerne kun betaler et kontingent på 62 kr. om året, hvorledes kan det så være, at den skal have 1,3 mill. kr. efter det foreliggende lovforslag? Det forbløffer mig.

Ligeledes vil jeg gerne spørge den højtærede minister om følgende. Hvorledes for-

[Poul Sørensen.]

holder det sig med tilskuddene til bygningshåndværkernes arbejdsløsheds-kasser? Det er dog i sandhed et område, hvor der har været gode indtjeningsmuligheder. Men der reserveres ifølge lovforslaget op imod 2 mill. kr. til bygningshåndværkernes arbejdsløsheds-kasser. Hvis man ser tallene igennem, finder man følgende: murerne har 10 mill. kr. i reserver, tømrerne har 10 mill. kr., og elektrikerne har omtrent 5 mill. kr. i reserver. Når man ser disse tal, stiller man sig dog det spørgsmål: hvad er princippet i det lovforslag, som blev revet ud af kommissionens hånd for at blive lagt på tingets bord, efter at den højtærede minister havde læst korrektur på det? Jeg må sige, at når der skal disponeres over de midler, som det her foreslås at stille til rådighed, og som vi nu skal se på, så må der vist gås frem efter et helt andet princip end det, den højtærede minister foreslår bragt i anvendelse.

Når man ser på, hvem det efter ministerens forslag er, som skal betale disse penge, er det også et ganske ejendommeligt billede, der kommer frem. Jeg ved ikke, om det er et tilfælde, men det kan man selvfølgelig også få at vide, at de kasser, som skal betale — det er nærmest sådan, at en 7-8 kasser må betale det hele, de 6 mill. kr. — alle er kasser, hvor kvinderne er meget med. Disse kasser må afse en betydelig del af det statstilskud, de hidtil har fået; trods ringe gennemsnitsindtægt hos medlemmerne må disse kasser afse en betydelig del af det statstilskud, de hidtil har fået; idet beløbene føres over til de kasser, der skal have mere, end de hidtil har fået. Det ville være meget tilfredsstillende for mig, om den højtærede minister over for det høje ting ville redegøre for, hvorledes man ser på den side af sagen.

Jeg vil gerne i denne forbindelse rejse et andet for mig ejendommeligt spørgsmål. For basisåret 1956-57 er der i lovforslaget som underbilag til bilag 3 givet en redegørelse — som ser ud til at være rigtigt stillet op, når man bare kaster blikket på den — for, hvilke kasser der er vanskeligt stillet og altså skal delagtiggøres i de ekstra-beløb, som det høje ting er blevet anmodet om at bevilge til den særopgave at hjælpe de vanskeligt stillede kasser. Der er 4 kasser, som jeg særlig vil nævne, nemlig sadelmagerne og tapetserernes, stenindustriarbej-

derne, tjenerne og tobaksarbejdernes. Det er kasser, som den højtærede minister foreslår skal have øgede midler, fordi de er vanskeligt stillet, men samtidig foreligger der her et lovforslag — således må jeg læse det — hvorefter disse 4 kasser samme år skulle have haft mindre i tilskud. Det er dog en ganske ejendommelig ting, og hvis jeg ikke vidste, at den højtærede minister havde gennemarbejdet spørgsmålene og interesseret sig levende for dem, således som jeg ved den højtærede minister gør det, ville jeg tro, at det var noget sjuskeri, men nu vil vi altså få forklarer, hvorledes det hænger sammen med denne teknik. Mig overrasker det i hvert fald at blive stillet over for et forslag af denne karakter.

Der er andre problemer i lovforslaget, som er draget frem her, således spørgsmålet om arbejdsløshedsfondens opretholdelse eller ikke-opretholdelse og dermed fortsættelseskassernes stilling, og dette vil jeg gerne være med til at overveje. Jeg mener, at der her er tale om en forenkling, som man meget vel kan tage. På nuværende tidspunkt skal jeg blot nævne, at den stilling, kommunerne vil få, hvis forslaget, hvad jeg ikke håber, går igennem, svarer vel nogenlunde til den, de har nu. Brændselshjælpen med de nye regler skal jeg på nuværende tidspunkt ikke tage stilling til. Jeg forstår, således som det allerede er sagt, at arbejdsgivernes bidrag i fremtiden skal indgå direkte til staten og ikke, således som det hidtil har været, vil være knyttet til selve arbejdsløshedsforsikringen.

Jeg vil da gerne på denne baggrund og efter års arbejde i kommissionen med de øvrige partiers repræsentanter udtale min store skuffelse over det resultat, som ministeren har fremlagt på det for os meget alvorlige område, som arbejdsløshedsforsikringen er. Jeg har lagt mærke til, at der i fremsættelsen står, at det radikale partis repræsentant finder skitsen tiltalende. Vi har hidtil i kommissionen stået fælles om, at man skulle arbejde henimod en gensidighed mellem kasserne. Vi har hidtil stået fælles om det synspunkt, at som den økonomiske situation er, skulle statens udgifter ikke forøges, men de nødstedte kasser skulle have hjælp gennem gensidighed, hvor de lavestbetalende arbejdere måtte betale mere til de arbejdere, der måtte bære et meget

[Poul Sørensen.]

højt kontingent på en relativt lille gennemsnitsindtægt. Det er det synspunkt og det standpunkt, vi har stået sammen om, og derfor vil jeg, indtil jeg hører andet, regne med, at der i udvalget vil være en mulighed for, at vi kan vende tilbage til de gamle synspunkter, jeg her har refereret, og som i hvert fald jeg mener er de synspunkter, som må være bærende for en moderne og rigtigt anlagt arbejdsløshedsforsikring.

Vedrørende de særlige problemer, der har været fremme, de særlige engangsproblemer, den højtærede minister har stillet op med hensyn til de vanskeligt stillede kasser, har vi jo sidste år drøftet problemet om de 3,5 pct., en sats, som vi har krævet fastholdt. Jeg har allerede med hensyn til problemet om de vanskeligt stillede kasser gjort bemærkning om, hvorledes jeg må se på det, og jeg har stillet det spørgsmål, om det ikke også for den højtærede minister er ejendommeligt, hvad jeg har fremdraget her. Med hensyn til den ekstraordinære hjælp vil jeg gerne have yderligere oplysninger i udvalget for dér at blive gjort bekendt med den virkelige baggrund for denne hjælp. Derefter vil jeg, og mit parti med mig, overveje spørgsmålet.

Jeg kan sige, at det kommunistiske lovforslag selvfølgelig ingen interesse har for os; det må vi afvise.

Efter at jeg nu her har redegjort for vore synspunkter og vort standpunkt, er ministeren altså klar over vor stilling i sagen. Jeg har anmodet om besvarelse af visse spørgsmål og angivelse af visse hovedretningslinjer som baggrund for et forslag, der har haft en så ejendommelig skæbne, som dette forslag har haft. Jeg håber, at vi må kunne trænge til bunds i spørgsmålene under den meningsudveksling, som senere må finde sted med den ansvarlige minister.

Aage Fogh: Til indledning vil jeg gerne gøre et par bemærkninger om den foreliggende situation, nemlig den lidt ud over det sædvanlige, at der fremsættes et lovforslag for et område, der samtidig behandles i en kommission, der ikke er færdig med sit arbejde. Det er blevet sagt af de to foregående ærede talere, at det er hastværksarbejde, når den højtærede minister nu fremsætter sit forslag. I den anledning vil

jeg gerne gøre opmærksom på, at den kommission, der er tale om, blev nedsat i juni 1953. Det er altså snart 5 år siden, den begyndte sit arbejde. Jeg kunne også understrege, at den blev nedsat af den daværende socialminister, det nuværende ærede medlem hr. Poul Sørensen, og at det var det ærede medlem hr. Lorentzen, der var formand. I løbet af de godt og vel 3 år, det ærede medlem var formand, blev der — så vidt jeg husker — holdt 4 møder. Det turde altså i nogen grad være de ærede medlemmer hr. Lorentzens og hr. Poul Sørensens skyld, at arbejdet er holdt tilbage. I efteråret 1956 fik vi en ny formand i kommissionen, og derefter blev der afholdt 14 møder; der har altså virkelig været arbejdet intensivt med det resultat, at vi har fået en masse oplysninger frem, og vi har diskuteret mange forslag.

Angående arbejdet i kommissionen er jeg principielt ikke uenig med det ærede medlem hr. Poul Sørensen, når han siger, at det er hans opfattelse, at fremtiden med hensyn til arbejdsløshedslovgivningen og kasserne må forme sig således, at vi får en større samling om arbejdet. Jeg tror også, at den udvikling er undervejs i tilknytning til det, der er sket på fagenes område, hvor man nu i vinter har samlet sig, så vidt jeg forstår, i 8 grupper til forhandling om løn- og arbejdsspørgsmål. Jeg tror, denne udvikling vil skride videre frem, og en dag er tiden moden til, at arbejdsløshedskassernes administrationsområde kan ordnes på samme måde, men jeg tror som sagt ikke, tiden er moden dertil i dag. Det ville være uklogt, om vi her i folketinget tvinger denne ordning med hensyn til arbejdsløshedskasserne igennem, inden tiden er inde, inden spørgsmålet er modnet inden for arbejderne rækker i almindelighed.

Jeg anerkender det store og det dygtige arbejde, som arbejdsløshedskasserne har udført igennem en årrække, men jeg må måske også have lov til at sige, at jeg har høstet den erfaring, at arbejdsløshedskassernes repræsentanter, hvoraf der var mange i kommissionen, på trods af at de formentlig er socialdemokrater af politisk opfattelse, var temmelig konservativt indstillet på det område, vi debatterede. Derfor er jeg langt fra sikker på, at man den dag, vi

[Aage Fogh.]

når dertil, at vi virkelig mener, tiden er inde til en ændring i arbejdsløshedskasserne forhold, skal nedsætte en kommission, hvori arbejdsløshedskasserne er så overordentlig stærkt repræsenteret, som de var i den kommission, som det ærede medlem og jeg er medlemmer af. Det er imidlertid det ærede medlem, der som daværende socialminister har ansvaret for kommissionens sammensætning og ansvar for, at vi ingenting bestilte i 3 år. På baggrund af alt dette kan jeg ikke se, at man kan bebrejde den højtærede minister, at han finder anledning til nu at fremsætte forslag, fordi man igen er kommet i den situation, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse er nødstedt, men blot ikke efter den gamle lovs bestemmelser. Det er jo det, der har gentaget sig igennem 3 år, og jeg sagde i fjor, da vi gik med til at ændre procenten fra 3,5 til 3,3, at det kun kunne ske for denne gang, næste år måtte vi have loven færdig. Da vi ikke fik loven færdig, syntes jeg, at tiden var inde til, at jeg for mit vedkommende måtte rejse kravet om, at vi måtte lave en ny lov nu, samtidig med at vi anerkendte arbejdsløshedskasserne som nødstedte, fordi de simpelt hen ikke kan undvære de 35 mill. kr.

Det har det ærede medlem hr. Poul Sørensen også sagt; han sagde det i fjor og har gentaget det siden, at de enkelte arbejdsløse arbejdsmænd ikke skal savne den understøttelse, de retsmæssigt kunne få, og derfor må vi skaffe arbejdsmændenes kasse de 35 mill. kr. Det kan ske ved, at vi ændrer procenten. Det kan også ske ved, at vi bevilger pengene ekstraordinært, men vi kommer ikke uden om at skaffe dem noget. Dette bliver også klaret nu, og det er jeg særlig tilfreds med.

Det fremgik dels af det ærede medlem hr. Poul Sørensens udtalelser, dels af artikler, jeg har set i bladene, at man har ladet forstå, at det radikale venstres repræsentant i kommissionen ikke har gjort noget for at prøve på, om jeg så må sige, at værne statens interesser, vore fælles interesser. Det kan næppe være helt rigtigt. Det ærede medlem ved, at under kommissionsbehandlingen sagde jeg på mit partis vegne, at vi følte os meget tiltalt af den skitse, der forelå, men vi fandt ikke, det ville være

rimeligt på et tidspunkt, da kasserne ligger med 350 mill. kr. i formue og samfundet har visse vanskeligheder, på grundlag af de 3 års beregninger at overføre så mange penge, som der her er tale om, til arbejdsløshedskassernes formue. Derfor ønskede vi visse besparelser, og det ærede medlem vil sikkert kunne bekræfte rigtigheden, når jeg siger, at fra den skitse, der forelå, til den ordning, der nu foreligger lovforslag om, er der besparelser på, jeg vil tro en 5-6 mill. kr. årlig. Efter det forslag, der foreligger, sammenlignet med den nugældende lov, ville vi have sparet 1,3 mill. kr. i 1954-55. I 1955-56 ville vi have haft en større ekstraudgift på 22 mill. kr. og i 1956-57 en ekstraudgift på 10 mill. kr. Med en arbejdsløshed, der synes at være omkring ved 8 pct., ville den gamle ordning og den nye give balance. Med stigende arbejdsløshed giver den nye større udgifter for staten, med faldende arbejdsløshed mindre; det vil sige, at staten i høj grad animerer til at gøre alt, hvad der er muligt, for at holde arbejdsløshedsprocenten nede, og det princip synes jeg er rigtigt.

Endvidere indeholder det foreliggende forslag det princip, at alle tilskud til kasserne udbetales i forhold til kassernes udgifter til understøttede medlemmer. Det er også rigtigt, så vidt jeg kan se. Endelig medfører det, at vi afskaffer fortsættelseskasserne. Absolut rigtigt. Vi afskaffer arbejdsløshedsfonden, en meget rimelig forenklelse. Vi gennemfører den ordning, at kasserne selv har ansvar for deres administration. Jeg skal ikke nægte, at når jeg har gennemgået det materiale, der har været forelagt, har jeg i nogle tilfælde studset over de overordentlig store administrationsudgifter, enkelte kasser havde; i fremtiden bliver det kassernes egen affære. Derfor hilser vi med tilfredshed det forslag, der her foreligger. Vi hilser også med tilfredshed, at vi klarer problemet de nødstedte kasser. Jeg skal ikke et øjeblik nægte, at jeg meget hellere havde set, at arbejdsmændene havde klaret det ved at betale 20 kr. mere om året — det er det, det drejer sig om. Arbejdsmændene har betalt 266 kr. i fjor, men med en indtægt af lidt over 8.000 kr. skulle de have betalt 288 kr., eller lige ved 290 kr. Havde de gjort det, havde de haft lovmæssig ret til at blive betragtet som nødstedt

[Aage Fogh.]

kasse, de 35 mill. kr. var faldet, og derudover havde de haft 70 pct. i ekstra tilskud til det forøgede kontingent. Det havde været en meget fin forretning for Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse. Men jeg ser også godt de vanskeligheder, denne kasse kan have med at indkræve de store kontingenter. Den store arbejdsløshed inden for kassen er jo en kendsgerning, den store forsørgerbyrde er en kendsgerning, og endelig er det en kendsgerning, at de, der er ledige, også skal betale kontingent. Derfor kan det være svært for kassen at gennemføre den forhøjelse, som ville have givet den disse rettigheder. På denne baggrund går jeg med til igen i år at ændre decimalen, således at procenten kommer til at ligge på 3,0; derigennem er arbejdsmandenes kasse sikret det nævnte beløb.

Jeg vil gerne understrege, at det lovforslag, vi her behandler, for så vidt ikke rører ved den understøttelse, den enkelte arbejdsledige har ret til. Under kommissionsarbejdet spurgte jeg ikke én, men flere gange, om der forelå noget som helst om, at nogle kasser havde ønske om at komme til at udbetale større understøttelse til de enkelte medlemmer, end de kan efter den gældende lov, og der blev givet udtryk for, at det ønske forelå ikke. Det vil da sige i praksis, at det, det drejer sig om her, er kun samspillet mellem kasserne og staten; det er ikke sammenspillet mellem kasserne og deres medlemmer.

Der foreslås yderligere indføjet en bestemmelse i loven, der siger, at hvis der er kasser, der fremtidig vil udbetale større understøttelse til deres medlemmer, skal tilladelse indhentes gennem direktoratet, gennem socialministeriet og finansministeriet, hvis ændringen får væsentlig betydning for det tilskud, staten skal betale. Alt det synes jeg er rimeligt.

Jeg har så tilbage at gøre et par bemærkninger om spørgsmål, som jeg gerne vil have nærmere oplysninger om. Der er indsat en bestemmelse om ændrede udbetalingsregler

for brændselshjælp. Jeg mindes ikke nogen steder at have set det beløb. Derfor vil jeg gerne i det kommende udvalg have lov til at stille et par spørgsmål om, hvilke følger det vil have. Der er også et spørgsmål i forbindelse med den måde, hvorpå man beregner tilskuddet til medlemmerne. Jeg er ikke ganske klar over, om det sker på helt tilfredsstillende måde, og jeg vil forbeholde mig i udvalget at stille et spørgsmål til den højtærede minister derom. Det, det drejer sig om, er den variation, der skal foretages ifølge pristallets svingninger, og de årstal, der er valgt. Det vil jeg gerne have nærmere oplyst i udvalget.

Jeg håber så, at man inden for længe får lovforslaget gennemført, og at vi da må stå i den situation, at vi er færdige med det problem, der hedder nødstedte kasser. Jeg tror også, det er rigtigt, at man siger det til arbejdsløshedskasserne, så det ikke kan misforstås. Når vi har gennemført dette lovforslag, mener vi i kraft af den tilslutning, vi har fået fra arbejdsløshedskasserne store repræsentation i kommissionen, at så eksisterer problemet nødstedte kasser i den forstand, vi kender det nu, ikke mere, og den ekstraordinære hjælp til langvarigt arbejdsløse skulle også være klaret.

Hermed anbefaler jeg det foreliggende lovforslag. Jeg håber og venter, at kommunisterne trækker deres lovforslag tilbage, idet det vil være upåkrævet efter vedtagelsen af ministerens forslag, men hvis de ikke gør det, anbefaler jeg at stemme imod.

J. M. Pedersen: Det har været udtalt fra flere sider, at det lovforslag, som her er til behandling, er et hastværksarbejde, og at kommissionen ikke har haft lejlighed til at blive færdig. Jeg vil nu ikke være så hård at sige, at det er hastværksarbejde, men jeg synes, det ville have været rimeligt, om kommissionen havde fået tid til at gøre sit arbejde færdigt. Den har imidlertid trukket det længe ud — den blev som flere gange nævnt nedsat i 1953, så der er gået lang tid — og der skal derfor ikke lyde nogen

[J. M. Pedersen.]

alvorlig bebrejdelse mod ministeren fra mit partis side.

Nu har de fire foregående talere gennemgået lovforslaget i enkeltheder, og jeg vil ikke optage det høje tings tid med gentagelser — det kunne det jo kun blive. Jeg vil nøjes med at fremføre enkelte principielle synspunkter.

At mit parti gerne vil være med til løsningen af dette problem, er klart. Vi har alle dage været klar over og har indrømmet, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse er en vanskeligt stillet kasse. Som jeg har udtalt ved flere lejligheder her, er Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse næsten at betragte som en opsamlingskasse for alle de arbejdere, der ikke har fået uddannelse inden for de faglærtes områder, og som ikke har kunnet opnå en sådan uddannelse, og ligeledes må den store flok, der indvandrer fra land til by, jo også havne i Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse. Derfor får den en stor arbejdsløshed, derfor er det vanskeligt for den at klare problemet, som vi her må have løst.

Med hensyn til det spørgsmål, som særlig er fremdraget af det ærede medlem hr. Poul Sørensen og af det ærede medlem hr. Lorentzen ikke alene i dag, men ved flere lejligheder, nemlig en udligning af udgifterne, således at de velstillede kasser skulle betale til de dårligst stillede, har jeg på et tidligere tidspunkt, for en 2-3 år siden, i kommissionen udtalt, at jeg ikke kunne tilslutte mig disse synspunkter. Jeg kan ikke se, at de faguddannede arbejdere har mere skyld i den store arbejdsløshed, der er inden for arbejdsmændenes rækker, end hele samfundet har, end arbejdsgivere og alle inden for de frie erhverv har. Disse sidste har lige så stort et ansvar for den store arbejdsløshed, og jeg kan ikke se det berettigede i, at de faguddannedes kasser, altså med andre ord de velstillede kasser, skal pålægges en ekstra udgift, for at dette problem kan klares. Jeg har på et tidligere tidspunkt fralagt mig ansvaret for en sådan ordning.

Jeg kunne derimod bedre tænke mig en form for enhedsfagforening i retning af industriforbund, som der har været talt om flere gange, med kun én kasse. Jeg ville jo mene, at det måtte være aktuelt i en tid, hvor vi skal rationalisere. På en masse om-

råder ville administration og kontrol blive betydeligt billigere, hvis der i stedet for de 64-65 forskellige kasser og organisationer, som der er nu, kun var én arbejdsløshedsforsikringskasse, hvori alle blev optaget, hvortil alle betalte kontingent i forhold til deres årsindtægt og ligeledes fik understøttelse i forhold hertil. Det ville i allerhøjeste grad betyde en rationalisering, så det kunne jeg bedre tænke mig.

Der er ting i ministerens lovforslag, vi er glade for. Som sagt er vi klar over, at der er vanskeligheder, men vi er glade for, at regeringen nu har foreslået, at der skal ydes statshjælp i henhold til den udbetalte understøttelse i stedet for i henhold til det betalte kontingent. Det vil give de dårligst stillede kasser med stor arbejdsløshed forholdsvis større hjælp end kasser med mindre lediggang, og det synes vi i princippet er rigtigt.

Jeg vil slutte mit indlæg med at give tilsagn om, at mit parti vil medvirke til en saglig behandling i det kommende udvalg. Vi vil være med til at se at få det bedst mulige ud af det og være med til at fremskynde lovforslagets gennemførelse hurtigst muligt.

Med hensyn til det af det kommunistiske parti fremsatte lovforslag vil også vi henstille, at det tages tilbage, idet det er overflødigt, når ministerens lovforslag gennemføres.

Alfred Jensen: Da den kommunistiske gruppe den 15. januar fremsatte lovforslag om ændrede regler for udbetaling af brændselshjælp og ændrede regler for tilskud til kassernes udgifter til brændselshjælp, var der ikke fra anden side taget initiativ til at imødekomme de ønsker, som blev fremsat i 1956 af Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse og af Kvindeligt Arbejderforbund.

Der har siddet en kommission og syslet med arbejdsløshedskassernes problemer. Den har ikke engang taget sig sammen til at komme med betænkning og forslag endnu, så enhver kan se, hvor urimeligt det ville være, om de arbejdsløse, om arbejdsløshedskasserne, om medlemmer her i tinget skulle vente med at fremsætte forslag, til kommissionen havde afsluttet sit arbejde. Det var det, det ærede medlem hr. Poul Sørensen rådede mig til, da vort forslag om karens-

[Alfred Jensen.]

tidens afskaffelse var til behandling. Ja, hvis man har den opfattelse, at der ikke skal ske noget, så skal man overlade det til kommissionen at stille forslag. Men har man den opfattelse, at der er svagheder i loven, som må rettes, og som trænger til at blive rettet omgående, kan man faktisk ikke vente. Nu fremsætter vi et lovforslag om at yde brændselshjælpen som tillæg til dagpengeydelsen, og det har faktisk, så vidt jeg kan se, sat fart i sagerne, for der er dog nu fremsat lovforslag om at give de arbejdsløse mere hjælp.

Der bliver sagt, at vort lovforslag er overflødigt, og det kan måske se sådan ud, eftersom det nu har fået en lille konkurrent i ministerens forslag om dels at afkorte perioden for tilståelse af brændselshjælp, dels at yde en ekstrahjælp til langvarigt arbejdsløse, forslag, som jo er udtryk for, at ændringer her er påkrævede, ikke blot midlertidige foranstaltninger, men ændringer af varig karakter. Så er spørgsmålet, om det, der her er foreslået, tilfredsstillende berettigede ønsker, der er fremkommet, om det er af en sådan art, at man kan sige, at det lovforslag, vi har fremsat, er overflødigt.

Jeg forstår, at regeringen ikke holder af at kalde denne ekstrahjælp på 100 kr. til forsørgere for brændselshjælp, for så skal man til at diskutere brændselspriser, kuldegrader o. s. v. Jeg vil dog nok tro, at den nærmest hører hjemme under kategorien brændselshjælp, også i betragtning af at den kun gælder for vinterperioden, altså fra 1. oktober til 31. marts. Det beløb, der hermed stilles til rådighed, er på i alt 204 kr. Er det tilstrækkeligt til at dække udgifterne til brændsel for en arbejdsløs familie i de 6 vintermåneder? Enhver kan vist se, at det er det ikke, men så kan man heller ikke sige, at vort lovforslag er overflødigt, når det går ud på at sikre de arbejdsløse en ugentlig sum til indkøb af brændsel, som de nødvendigvis må have, hvis de ikke skal sidde og fryse og få en sygdom på halsen.

Det er den ene side af sagen. Den anden side er, at det, ministeren foreslår, bortset fra at 40 dages perioden kan skilles i 2 perioder, ikke skal gælde fremover. De 100 kr. er kun en engangshjælp. Hvis man har den opfattelse, at der ikke skal ydes nogen

brændselshjælp fremover, ja, så kan man selvfølgelig sige, at vort lovforslag er overflødigt, men jeg vil ikke tro, at der er nogen af dem, som har forbindelse med arbejdsløshedskasserne og de arbejdsløse, der vil gå ind for den anskuelse, at det beløb er tilstrækkeligt.

Dernæst vil jeg gerne sige, at det kan ikke være rimeligt, at der for at få de former for hjælp, der her er tale om, skal være de tre spring på først 20 dage, så 40 dage og så 90 dage. På alle andre områder i lovgivningen søger man at gennemføre en human aftrapning; det gør man ikke her. Jeg forstår, at man er enig om, at hvis en mand har gået arbejdsløs i 90 dage, trænger han til de 100 kr., men der er altså ingen mulighed for, at den, der har gået ledig i 86, 87, 88 eller 89 dage, kan få dette beløb. Kan det være rimeligt? Jeg vil tro, man er opmærksom på problemet; det er jo ikke første gang, vi har diskuteret formerne for brændselshjælp, og fra socialdemokratisk side har man tidligere gjort opmærksom på, at der burde indføres kortere perioder. Ja men er det så rimeligt at komme med et forslag om 100 kr. til langvarigt arbejdsløse, er det rimeligt ikke at gennemføre en aftrapning, er det rimeligt at bede mig tage et lovforslag tilbage, der indeholder en sådan aftrapning, at man virkelig yder hjælpen efter det antal dage, de arbejdsløse går ledige?

Der tales så meget om, at det er vanskeligt at få de arbejdsløse til at gå i arbejde en bestemt dag. Men når en mand ved at gå i arbejde en bestemt dag kan komme til at give afkald på 100 kr., er det så underligt, at han vrider sig lidt og synes, det er urimeligt, at han skal gå hen og arbejde for 30 kr. og samtidig gå glip af de 100 kr., som han føler han har betalt til gennem sit kontingent til arbejdsløshedskassen og gennem skatterne? Er det underligt? Hvorfor ændrer man da ikke lovgivningen? Hvorfor siger man ikke her fra talerstolen, at der er sunde og gode tanker i det princip, der er nedlagt i vort lovforslag? Man kan roligt gå ind for det; det er ikke det kommunistiske parti, der har fundet på det, det er Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse, og det er Kvindeligt Arbejderforbund, der har formet det forslag. Hvorfor så ikke tage disse tanker med i udvalgets behandling af

[Alfred Jensen.]

sagen? Hvorfor ikke overveje, om der findes mulighed for helt eller delvis at gennemføre dem?

Jeg vil bede udvalget om at tage vort lovforslag med i overvejelserne. Jeg forstår, at der skal være en grundig udvalgsbehandling, og så må det også være rimeligt, at disse tanker drøftes.

Hvad ministerens lovforslag angår, hilser jeg det med tilfredshed som et fremskridt. Det er absolut en fordel, at man får opdelingen i tre arter understøttelse afskaffet, og det er absolut en fordel, at man går over til at give refusion for udgifterne til arbejdsløshedsunderstøttelse. Det er jo det, vi kommunister har talt for, og det er i overensstemmelse med de tanker, der findes hos arbejderne om, at samfundet bør betale omkostningerne ved arbejdsløsheden. Det kan da ikke være rigtigt, at arbejderne først skal bære byrden ved arbejdsløsheden og dernæst skal bære en meget stor byrde gennem bidrag til arbejdsløshedsunderstøttelsen. Jeg er enig med det ærede medlem hr. J. M. Pedersen i, at samfundet har en forpligtelse til at klare dette, og derfor er der ikke noget rimeligt i talen om solidaritet og gensidighed mellem kasserne; det burde være samfundet, som betaler hver hvid, der går til understøttelse.

Det er også rigtigt, at samfundet burde sætte ind for at skaffe arbejde frem. Det er det, de arbejdsløse vil have, de ønsker ikke at gå ledige, for det er en utilfredsstillende tilværelse, og de arbejdsløses økonomiske forhold er dårlige. I mange år har arbejderne følt, at der ikke var noget at gøre, på dette punkt, men jeg tror, man skal gøre sig fortrolig med, at sådan ser det ikke ud mere. Arbejderne føler ikke mere, at det er noget skæbnebestemt, at der skal gå 18-20 pct. af arbejdsmændene ledige året igennem; de ønsker, at disse tilstande skal afskaffes, og samfundet kan godt indrette sig på, at der skal ydes langt, langt mere, for at man kan komme arbejdsløsheden til livs, end der ydes i vort land, og at de foranstaltninger, man den ene gang efter den anden foretager for at fremme arbejdsløsheden, ikke vækker tilfredshed ude i befolkningen, men tværtimod vil blive mødt med stedse stigende modstand.

Når vi behandler forslag af denne art, hvor der er tale om, hvem der skal bære byrden ved arbejdsløsheden, må det siges til samfundet, at det også må sætte ind for at løse beskæftigelsesproblemet. Hvorfor tager man ikke fat på de projekter, der foreligger for Vestjylland og Nordjylland, og skaffer beskæftigelse dér? Der tales om, at der skal investeres 100 mill. kr. i de vestjyske foretagender, som er skitseret. Det skulle ikke være umuligt for det danske samfund at foretage en sådan investering, og jeg ser ikke, hvorfor det skal overlades til private spekulanter at udnytte de rigdomme, som findes, og udnytte den arbejdskraft, som er til stede. Det forekommer mig, at staten, at regeringen, burde sætte ind og undersøge disse planer, realisere dem og sikre, at der blev oprettet de nødvendige virksomheder. Men det er jo sager, som vi kommer tilbage til i anden forbindelse; jeg synes blot, det er rimeligt at nævne dem her, hvor netop de arbejdsløse selv peger på de muligheder, der er for at skaffe beskæftigelse til dem.

Vi er altså enige i det princip, at der skal ydes refusion for de udgifter, arbejdsløsheds-kasserne har; men den form, lovforslaget har fået, overbeviser mig ikke om, at man har ramt det rigtige. Mig forekommer det, at det havde været en reel og enkel udvej, om man havde sagt: der gives refusion for alle de udgifter, kasserne har, og der skal ikke pålægges medlemmerne nogen kontingentbyrde; de har betalt nok gennem skatterne. Det synes jeg havde været rimeligt. Men hvis man ikke vil gå den vej, og hvis man vil have en skala som den, der findes her, må man i hvert fald ikke starte på nul, så må man starte på, jeg vil tro 10 eller 15 pct. Jeg overser ikke, at der findes en anden tilskudsform, men jeg mener ikke, at det, der foreslås her, kan være korrekt, vi må højere op. Jeg overser heller ikke, at der i lovforslaget står, at de sociale ydelser skal refunderes med mindst 75 pct. Men her er det jo, man forregner sig for huslejhjælpens vedkommende. Rent principielt må det da være korrekt, at det, man benævner sociale ydelser, som forsørgertillæg, børnetillæg, huslejhjælp, brændselshjælp, det, som før udbetaltes gennem hjælpe-kasser og socialkontorer, at det refun-

[Alfred Jensen.]

deres fuldt ud fra statens side. Det forekommer mig, at det må være det rigtige.

Jeg hørte beregningen over, hvor godt visse kasser ville blive stillet, hvis dette her gennemføres. Jeg har nu ikke den opfattelse, at det bliver lutter velstand for samtlige arbejdsløshedskasser; jeg vil tro, at nogle vil komme ud for at skulle påligne medlemmerne ret store kontingenter, og jeg kunne ønske, at man allerede ved forslaget fremsættelse havde haft en beregning, der viste ikke alene, hvordan arbejdsmændene er stillet og kan klare sig med mindre kontingentindtægter, men som også viste, hvordan visse andre fag bliver stillet. Det er dog ganske klart, at visse kasser kommer til at betale mere i kontingent. Hvad vil det betyde for f. eks. Kvindeligt Arbejderforbund, der jo har mange relativt dårligt lønnede medlemmer? Hvor meget mere skal de betale i kontingent? Så vidt jeg kan se — men jeg har ikke talmaterialet — vil den nye ordning, der her foreslås, være en ikke ringe belastning. Hvad vil der ske i Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund? Man må huske på, at der i dette forbund står tusinder af medlemmer, som ikke regner med, at de nogen sinde skal have en øre i arbejdsløshedsunderstøttelse, men som betaler, fordi de sætter pris på at være organiserede, og som måske også føler solidaritet over for dem, der rammes af arbejdsløshed. Men hvor meget skal de betale mere i kontingent, og hvilken belastning bliver det for det forbund? Det synes jeg dog man må have klargjort. Jeg kan ikke se det rimelige i, at man pålægger nogle forbund større byrder til arbejdsløshedsforsorgen, end de i forvejen har, og jeg stiller mig tvivlende over for holdbarheden i det, der her foreslås. Hvad vil der ske, hvis vi fra at have en gennemsnitsledighed, som vi havde sidste år, omkring 10 pct., kommer op på en gennemsnitsledighed på 15 pct. — det er der ingen der kan garantere imod — hvad vil der så ske med en lov af denne art? Vil den være i stand til at klare omkostningerne? Jeg tror det ikke. Jeg tror, det bliver nødvendigt at lægge kolossale kontingentbyrder på medlemmerne.

Men jeg efterlyser materiale, og jeg vil i denne forbindelse også rejse spørgsmålet om arbejdsgivernes bidrag. Jeg har ikke overset, at det blev forhøjet i sommer, men det er spørgsmålet, om ikke arbejdsgivernes bidrag burde være større og dermed reducere det beløb, som staten og kommunerne skal betale. Det forekommer mig ikke, at den byrde, der her lægges på arbejdsgiverne, er særlig tyngende. Det forekommer mig heller ikke, at det bidrag, der betales til arbejdsløshedsforsorgen fra arbejdsgivernes side, står i et rimeligt forhold til den fordel, det er for arbejdsgiverne at have en arbejdsløshedsreserve stående uden for porten, vel vidende, at den er med til at trykke forholdene inde på arbejdspladsen.

Jeg kan kort sige, at jeg kan gå ind for de ekstraordinære tilskud, der foreslås ved, at man sætter procenten ned med tilbagevirkende kraft. Det viser altså, at man dog på visse områder kan lovgive med tilbagevirkende kraft. Jeg har ikke noget imod det og hilser med tilfredshed, at man endelig har bekvemmet sig til at bringe noget mere sikkerhed over disse dårligt stillede kassers forhold.

Dernæst, hvor meget godt der end er i det forslag, der nu er til behandling, skal vi dog ikke overse, at der er andre problemer, som også trænger til at blive taget op til behandling. Jeg hørte med megen undren det ærede medlem hr. Aage Fogh sige, at man i kommissionen havde spurgt, om der fra arbejdsløshedskassernes side var ønske om at udbetale større understøttelser, og det skulle der være blevet svaret nej til. Jeg fatter egentlig ikke, for det første at spørgsmålet stilles, for det forekommer mig, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse og også andre kasser har udtalt sig så tydeligt, at der ikke kan være nogen tvivl. Dernæst fatter jeg heller ikke, at de, der har svaret, skulle have sagt, at der ikke var noget sådant ønske.

Må jeg ikke af hensyn til tinget og offentligheden have lov at citere lidt af vedtagelsen fra Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasses delegeretmøde i september-oktober 1956, et møde, hvori deltog op mod 1 000 repræsentanter for de organiserede arbejdsmænd. Man vedtog her en

[Alfred Jensen.]

udtalelse om arbejdsløshedslovgivningen, en udtalelse, hvis første 8 punkter jeg gerne vil have lov at læse op. Der står:

„Delegeretmødet kræver, at arbejdsløshedsloven snarest tages op til revision med henblik på:

- 1) at loven ændres således, at statstilskuddet til medlemsbidraget forhøjes betydeligt og beregnes efter ledigheden i de enkelte kasser,
- 2) at bestemmelserne om, at kontingentet skal udgøre 3,5 pct. af den gennemsnitlige årsløn, ophæves,
- 3) at dagpengesatsernes maksimumsbeløb forhøjes,
- 4) at særbestemmelserne for ikke-forsørgere under 15 års anciennitet ophæves,
- 5) at aldersgrænsen for adgang til børnetillæg — 17 år — ændres til 18 år, og at lovens grundbeløb for børnetillæg forhøjes,
- 6) at huslejhjælpen ydes til alle ledige medlemmer som tillæg til dagpenge,
- 7) at brændselshjælpen forhøjes og ydes som tillæg til dagpengene,“ — altså

„8) at $\frac{2}{3}$ og $\frac{4}{5}$ -grænserne ophæves.“

Der er altså ingen tvivl om, at der foreligger sådanne ønsker. Men hvad i alverden beskæftiger man sig med i en sådan kommission, når man ikke kender disse ønsker, som har været publiceret i hvert fald i en del af pressen? Jeg skulle dog tro, at medlemmerne af kommissionen læser den socialdemokratiske presse.

Det vil forstås, at der er problemer her, når jeg nævner, at dagpengesatsen 13 kr. 20 øre kun udbetales 6 dage om ugen. Det vil sige, at man for en forsøger ikke engang kommer op på 80 kr. ugentlig. Børnetillægget er 1 kr. 45 øre pr. dag, d. v. s. 8 kr. 70 øre ugentlig. Nogle synes måske, det er omtrent en tikroneseddel og dermed et stort beløb. Men når vi i andre forhold beregner omkostninger ved at have børn, så nøjes vi ikke med 452 kr. årlig. Når vi skal trække fra i skatten, så er det 500 - 550 - 600 - 700 - 800 kr. Når der skal betales bidrag af faderen, regner man med 948 kr., og det er endda mindre end det, der beregnes som den fulde forsorg for barnet. Men kan det så være rimeligt, at man kun giver 1 kr.

45 øre om dagen til den arbejdsløse barn? Man forstår godt, at arbejdsmændene ønsker en ændring her.

Hvad huslejhjælpen angår, er maksimum 90 kr., og det er klart, at det dækker i mange tilfælde, fordi flertallet bor i den ældre boligmasse, men der findes nogle, der må bo dyrere, og som ikke kan klare sig med det beløb, her ydes. Dertil kommer, at en ikke-forsøger med under 15 års anciennitet ikke får så meget. Det er også for dem, man kræver forbedringer. Brændselshjælpen har jeg talt om. Der er altså mange spørgsmål, der må behandles.

Jeg forstod det ærede medlem hr. Aage Fogh således, at hvis arbejdsløshedskasserne fremsatte ønske om forhøjelse, skulle et sådant ønske sagligt behandles, og jeg går ud fra, at når der, som jeg nu har nævnt, er rejst sådanne krav på Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasses delegeretmøde, vil man tage spørgsmålet op til behandling i det udvalg, som bliver nedsat. Jeg opfordrer udvalget til at tage disse problemer med sammen med dem, der ligger i vort forslag, og ikke alene tage dem med, men også indarbejde tankerne i det, der skal komme ud af lovgivningsarbejdet her, for at imødekomme de ønsker, der findes hos arbejdsmændene, hos kvinderne og også i andre dele af dansk fagbevægelse.

Vi tager ikke vort lovforslag tilbage, vi ønsker det realitetsbehandlet. Og hvis man ikke finder frem til ydelse af mere hjælp til de arbejdsløse, forbeholder vi os ret til at komme med ændringsforslag, når vi skal tage fat på anden behandling af regeringsforslaget.

Hans Rasmussen: Når det ærede medlem hr. Alfred Jensen forespurgte, om de socialdemokratiske medlemmer i arbejdsløshedskommissionen ikke var blevet bekendt med de vedtagelser og udtalelser, som forelå fra de forskellige delegeretmøder i arbejdsløshedskasserne, kan jeg sige, at vi kender udmærket de udtalelser, der er fremsat, og de resolutioner, der er vedtaget, og hele den målsætning, der ligger i dem, og det er også en målsætning, som de socialdemokratiske repræsentanter og arbejdsløshedskasserepræsentanterne i arbejdsløshedskommissionen har arbejdet efter.

Jeg for mit vedkommende kan følge det

[Hans Rasmussen.]

ærede medlem hr. Alfred Jensen et godt stykke på vej i de betragtninger, det ærede medlem her fremførte. Men det er givet, at når socialministeren skulle udarbejde et forslag på grundlag af det arbejde, der er udført i arbejdsløshedskommissionen, måtte han tage hensyn til, hvad det ville være politisk muligt at gennemføre. At arbejderne helt og fuldt skulle have dækning for den ledighed, de måtte komme ud for, var der ingen chancer for at få gennemført, som forholdene ligger i øjeblikket; det ville blive et slag i luften, og jeg tror ikke, det ville gavne arbejderne en tøddel. Derfor må jeg hilse socialministerens lovforslag med glæde, og jeg synes, at oppositionspartiernes ordførere i høj grad skyder over målet. Man mener ikke, at kommissionen har tilendebragt sit arbejde, og at det derfor havde været bedre, at den havde siddet og arbejdet videre og syslet med disse bestemmelser, og at man så måske havde kunnet tage enkelte ændringer op til behandling her.

Men er det ikke sådan, at dette lovforslag tilgodeser løsningen af de problemer, som i arbejdsløshedskommissionen var taget op til behandling? For det første blev det overdraget kommissionen at skulle fremskaffe 28 mill. kr. til Dansk Arbejdsmands Forbund på et tidspunkt, da man stod uden midler til at udbetale beløbet. Dette er tilgodeset ved de enkelte forslag, som socialministeren har stillet her, således at arbejdsplanen bliver tilgodeset gennem to år med de millioner, som forslaget sigter på at vi skal have.

Dernæst overvejede vi i kommissionen at se at komme bort fra begrebet de nødstedte kasser, og jeg synes, at lovforslaget i sin helhed giver udtryk for, at dette høje ting ikke længere skal beskæftige sig med nødstedte kasser. Det er ordnet gennem dette lovforslag, for så vidt det bliver lov, når det har gennemgået de forskellige behandlinger her i dette høje ting.

Så ved jeg ikke, om der var andre spørgsmål, der skulle have været behandlet. Jeg kan godt forstå, at vi har nuancerede opfattelser af, hvordan arbejdsløhedsløvgivningen skal være. Jeg for min part kan også godt sige, at jeg havde ønsket, at man i dette land i højere grad kunne slutte sig sammen i industriforbund med tilhørende

arbejdsløhedskasser, for det er måske den målsætning, vi efterhånden skal arbejde efter, dels for at frembringe tilpas smidighed på arbejdsmarkedet, hvad jeg mener industriforbundene bidrager til, dels for at tilgode de medlemmer, der bliver ledige inden for industriforbundene, når produktionen slipper op. Jeg synes ikke, at de ærede ordførere, hverken det ærede medlem hr. Lorentzen eller det ærede medlem hr. Poul Sørensen, har bidraget særlig konstruktivt i det arbejde, der er foregået i kommissionen. Man har haft en vis spørgelyst, og man har fået sin spørgelyst tilfredsstillet efterhånden, men noget særlig konstruktivt ligger der ikke deri. Det synes jeg vi har lov at sige ved denne lejlighed. Hvorfor har man ikke i højere grad arbejdet konstruktivt med tingene? Det ærede medlem hr. Lorentzen har været formand for kommissionen i adskillige år og har altså haft lejlighed til at fremsætte sine tanker på papiret over for kasserepræsentanterne, hvis han mente, at man skulle være kommet noget længere.

Det ærede medlem hr. Lorentzen mente, at staten går med til en for stor risiko. Der vil jeg sige, at vel vil det på visse områder være sådan, hvis arbejdsledigheden stiger meget stærkt, at staten får en større risiko, men det vil også være ganske rimeligt i et samfund som vort, og jeg synes, han i nogen grad skyder over målet. Rent historisk er forholdet det, at fagforeningerne til deres organisationer knyttede arbejdsløhedskasser, således at de kunne bidrage til arbejdernes underhold, når de blev arbejdsledige. Det er grundlaget for hele opbygningen. Efterhånden var det ikke muligt for organisationerne sammen med kasserne at klare underholdet alene, og de måtte søge statens hjælp. Det er det, der er sket, og det er på det grundlag, vi hidtil har arbejdet med de ændringer, som successivt er foretaget af lovgivningsmagten. Jeg synes, det er et meget pænt bidrag, man yder fra medlemmernes side, når man er i stand til at lægge 38,6 pct. i arbejdsløhedskasserne, medens statens bidrag altså er 61,4 pct. Jeg synes, det er et ganske pænt resultat, der er opnået af de folk, der frivilligt er gået ind i en arbejdsløhedskasse for at bidrage til deres eget underhold, når de kommer ud for arbejdsledighed.

[Hans Rasmussen.]

Jeg vil gerne spørge, om der er andre samfundsklasser i Danmark, der på lignende måde bidrager til deres underhold. Jeg tror ikke, at det er tilfældet. Derfor synes jeg, man skulle påskønne denne solidaritetstilkendegivelse, som lønarbejderne her har vist. Hvis sådanne organer ikke var oprettet, ville det være staten og kommunerne, som gennem en særlig lovgivning kom til at bidrage til arbejderne underhold ved ledighed.

Jeg synes ikke, at de bemærkninger, det ærede medlem hr. Lorentzen gjorde, var helt sikre i faconen. Det ærede medlem pegede på § 22 og henviste til de formuer, vi havde. Dertil kan jeg svare, at § 22 siger blot, at hvis der skulle være kasser, der blev fornærmede — og det kunne måske metalarbejdernes blive — og som ikke ville have statstilskud længere, som ville klare sig selv, så skal man vurdere, hvad staten har ydet som tilskud i løbet af de sidste fem år, og så kan staten få sit tilskud tilbagebetalt under en eller anden form, som paragraffen nævner. Det har metalarbejderne måske overvejet at ville gøre, men beslutningen herom er ikke taget endnu. Det er altså et sådant skridt, paragraffen tager sigte på.

Det ærede medlem hr. Lorentzen sagde videre, at der i § 13, stk. 5, var en bestemmelse, som syntes at være noget vakkende. Hvad går så bestemmelsen ud på? Den går ikke ud på andet end at sikre, at arbejdsløsheds-kasserne ikke kan få mere i tilskud, end de udbetaler i understøttelse. Jeg tror, det vil ramme en kasse som f. eks. Sygeplejerskerne Arbejdsløsheds-kasse, som måske har fået et større tilskud, end den har udbetalt i undersøttelse. Jeg synes, det må være en sikring, i hvert fald ud fra den procedure, som de ærede ordførere fra borgerlig side her har anvendt imod forslaget. Om det så er korrekt eller ikke, det kan vi drøfte inden for lønarbejdernes kreds.

Man henviser dernæst til — det gælder i høj grad den ærede ordfører for det konservative folkeparti, det ærede medlem hr. Poul Sørensen — at arbejdsmændene vil sabotere lovgivningen ved ikke at ville bidrage med højere kontingent, således at de i hvert fald kan komme til at ligge inden for lovens rammer og blive betragtet som nødstedte. Jeg vil gerne spørge, om man med hånden på hjertet kan kræve af arbejdsmændene, som

nu er oppe på et af de højeste kontingenter, der betales, og som bidrager med 5 kr. og 55 øre om ugen alene til arbejdsløsheds-kassen, at de skal betale højere kontingent ud af lønninger, som jo for væsentlige områder inden for erhvervslivet ligger under 200 kr., måske nærmere 175 kr., om ugen. Jeg synes, de bidrager udmærket til arbejdsløsheds-kasserne. Jeg finder det nødvendigt, at lovgivningsmagten her understøtter Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse, som er kommet ud for så stor belastning, fordi landbruget gennem de senere år har skubbet 130 000-140 000 mennesker fra sig. Og hvor samles de op? Inden for Arbejdsmændenes Arbejdsløsheds-kasse. De har i reglen en stor ledighedsprocent, og industrien har ikke været i stand til at opsyge dem.

I det foreliggende lovforslag er der måske punkter, der skal files på, men i det store og hele egner det sig til at formidle hele den fremtidige arbejdsløsheds-kasselovgivning.

Videre siger det ærede medlem hr. Poul Sørensen, at det offentlige må yde betragtelige summer. Ja, det er rigtigt, men det er ikke summer, som lønarbejderne eller fagbevægelsen eller socialdemokratiet ønsker skal ydes. Vi så meget hellere, at man var i stand til at skaffe beskæftigelse, således at disse summer kunne nedbringes. Det ærede medlem hr. Poul Sørensen viser stor ihærdighed, når det drejer sig om, at der ikke længere skal være konflikter her i landet. Vi kunne derimod ønske et større initiativ og en større ihærdighed, når det drejer sig om at komme arbejdsledigheden til livs. Det viser sig nemlig, hvis vi tager nogle tal, at der i tiåret 1946-56 ved konflikter er gået så mange arbejdsdage tabt, at man gennemsnitligt hvert år havde kunnet beskæftige 911 arbejdere. Men hvis vi tager arbejdsløshedstallene, er der i tiåret 1946-56 sat 18 227 272 arbejdsdage til; her havde man altså kunnet beskæftige gennemsnitligt 60 757 arbejdere. Her burde der gøres et virkelig konstruktivt arbejde. Det foreliggende forslag er jo kun et surrogat. Det, det giver, ligger i underkanten af, hvad man kan byde en arbejder, hvis han nogenlunde skal kunne holde skindet på næsen. Derfor finder jeg, at vi i højere grad — også her i tinget — i fremtiden skulle beskæftige os med det produktive, med beskæftigelsesforanstaltninger. Som vort

[Hans Rasmussen.]

samfund i øjeblikket er indrettet, må det være det private initiativ, understøttet af lovgivningsmagten, af regeringen, der skal se at få sat arbejdet i sving.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen har videre stirret på de 8 afstemningsområder, det er lykkedes at tilvejebringe i forhandlingerne mellem de to hovedorganisationer, og det ærede medlem siger, at man jo inden for de enkelte områder kan aftale arbejdstid, løn og øvrige vilkår, som skal gælde. Jeg vil dog gøre opmærksom på, at der inden for disse 8 afstemningsområder findes meget uhomogene organer. Det er jo ikke sådan, at man inden for et afstemningsområde afslutter en overenskomst, som så gælder for hele afstemningsområdet. Man slutter måske mange overenskomster, men man har samlet de beslægtede fag, f. eks. fagene inden for beklædningsindustrien, som nu engang hører sammen. Jernet er vel det mest homogene fag, og her har vi efterhånden fået dem alle sammen ind i Centralorganisationen af Metalarbejdere og slutter direkte overenskomst med vor modpart. Men ellers er det mange små overenskomster, som skal afsluttes inden for de enkelte afstemningsområder. Hvis de kan afsluttes på nogenlunde samme tidspunkt, kommer de til samlet afstemning; hvis ikke, skal de tages op hver for sig.

Derfor forekommer det mig at være en utopi at tænke sig, at man kunne bruge de 8 afstemningsområder til at gennemtvinge en lovgivning om, at der til hvert afstemningsområde skal knyttes en arbejdsløshedskasse. Det kan ikke lade sig gøre med de uhomogene foreninger, som findes inden for områderne, og det har da også vist sig, at man i kommissionen måtte erkende, at de 8 områder ikke var nok, man måtte have flere. Jeg tror, at endog det ærede medlem hr. Poul Sørensen måtte erkende, at vi skulle op imod 11. (Poul Sørensen: Nej!). Ja, det ved jeg altså ikke, men man mente i hvert fald i kommissionen, at vi skulle højere op, fordi visse fag

ligger så langt udenfor. Landbruget skal under alle omstændigheder have sit eget område, og så er vi altså oppe på 9. Derfor tror jeg ikke, at man her i det høje ting vil være i stand til at gennemtvinge en ændring af organisationerne i retning af industriforbund. Jeg vil heller ikke finde det ønskeligt, for jeg mener, at den bedste vej frem må være, at de organisk vokser frem af den udvikling, som er i gang. Jeg har den tro — og jeg vil sætte alle kræfter ind på det på mit eget område — at man efterhånden vil søge oprettet industriforbund som en mere homogen organisationsform. Det tror jeg vil være en bedre løsning på øjeblikkets problemer. Men jeg tror altså ikke, og jeg finder det ikke tilrådeligt, at man ad lovgivningens vej søger at presse det igennem, for man vil ikke være i stand til at føre det ud i det praktiske liv.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen mener, at det er mærkeligt, at nogle af kasserne — det kan vel være omtrent fifty-fifty — får noget mere og andre får noget mindre. Hertil vil jeg sige, at man har i den øjeblikkelige situation anvendt en fællesnævner, og andet og mere ligger der ikke i det. Tager man f. eks. metalarbejdernes kasse — og jeg forstod, at det ærede medlem hr. Poul Sørensen bl. a. efterlyste nogle tal herfra — kan jeg nævne, at vi efter nyordningen skulle udbetale i dagpenge i 1956-57 8 053 901 kr., og heraf får vi i statstilskud kun 7 pct., altså 563 773 kr. Når vi gennem denne ordning er i stand til at få lidt mere, er det, fordi vi har uforholdsmæssig mange forsørgere, der kommer i ledighed, og udgifterne dækkes ved, at vi får 75 pct. af de sociale udgifter, vor kasse har afholdt, men herom er det rigtigt, som den kommunistiske ordfører, det ærede medlem hr. Alfred Jensen, sagde, at tilskuddet til bolig forringes fra 100 til 75 pct., altså også et led i den ordning, man er ved at gennemføre.

Når det siges, at vi har en formue på 63 mill. kr. og kun giver et bidrag på

[Hans Rasmussen.]

62 kr. om året pr. medlem, så er det rigtigt, men jeg tror ikke, at bidraget på de 62 kr. holder — vi kan lige så godt tale åbent ud om tingene. Når vi har været i stand til hidtil at føre det igennem, er det, fordi vor formue successive er faldet med 10 mill. kr., og vi skal vel ikke angribes, fordi vi på et vist tidspunkt har sammensparet midler til imødegåelse af en arbejdsledighed, som eventuelt grundet på konjunkturerne kunne påføres os udefra? Jeg tror, at denne konsolideringspolitik, som også støttes stærkt af arbejdsdirektøren, bør vi fortsætte med, især i det øjeblik vi kan se, at der er mulighed for en endelig ordning, for vi ved ikke, hvad vi en skønne dag kan komme ud for.

Lovforslaget tilgodeser efter min mening forskellige problemers løsning. Det giver kasserne muligheder for at arbejde videre, det betyder en forenkling af administrationen derved, at hovedforsikringen og fortsættelseskasserne slås sammen, og det betyder — hvad man altså har lagt mindre vægt på — at administrationsudgifterne skal bæres af kasserne.

Når man nu vil arbejde hen imod en rent konstruktiv arbejdsløshedslovgivning, skulle man så ikke være gået et skridt videre og have sagt: det skal ikke alene være arbejderne, der ad frivillighedens vej påtager sig omkostningerne, det bør være alle lønmodtagere, der pålægges en eller anden afgift? Om det er tilrådeligt at gå den vej, ved jeg ikke; jeg har ikke fået gennemtænkt problemet helt; men så meget ved jeg i hvert fald, at det er ikke tilrådeligt for nærværende at bringe staten ind som formidler. Med det tilhørsforhold, der består mellem medlemmerne og deres tillidsmænd, kan en formidling mellem arbejdsløshedskasserne bedre klares af dem, end den ville kunne, hvis vi proppede en masse embedsmænd ind i maskineriet med de udgifter og meget andet, det kunne medføre. Når kasserne skal bære administrationsudgifterne, er det en belastning, som også må fremhæves.

Den ordning, man efterhånden er ved at arbejde sig frem til, ligner meget stærkt den, de har i Sverige, hvor tilskud ydes i forhold til den udbetalte understøttelse. Ifølge rapporter, vi har fået fra svensk side,

hviler ordningen dér i et ganske anderledes roligt leje, end ordningen her i landet hidtil har gjort.

Måske vil den højtærede socialminister og andre i regeringen på et eller andet tidspunkt mene, at vi ikke kan slutte et kommissionsarbejde med det, der er foregået i den arbejdsløshedskommission, som nu har siddet i mange år. Det er tænkeligt, at vi skal operere videre med problemerne; måske bliver en ny kommission nedsat, og måske kan vi så efterhånden, hvis vi viser større ihærdighed, frembringe den helhedsløsning for arbejdsløshedskasserne, som også vi tilsigter. Men jeg tror ikke, det kan ske på den måde, der er omtalt af enkelte ærede medlemmer i dag, nemlig gennem en almindelig udligning, for en sådan kan ikke gennemføres. Jeg er enig med det ærede medlem hr. Alfred Jensen i, at man ikke kan slå kasserne sammen, således at medlemmerne inden for én kasse skal betale kontingent uden at have indflydelse på administrationen af en anden kasse. Det er utopi. Det kan ikke nytte at gå videre ad den vej. Skulle der imidlertid være vilje dertil i det høje ting, kan jeg på arbejdsløshedskassernes vegne sige, at vi ikke har noget imod endnu en gang at kulegrave problemet. Den øjeblikkelige situation skal imidlertid klares, og det kan ske gennem dette lovforslag.

Socialministeren (Bomholt): Jeg takker for en sagligt argumenterende forhandling.

Der har været rettet kritik imod enkelte punkter. Man har omtalt kommissionen af 1953. Jeg burde måske knytte et par bemærkninger til foretælsen.

Det var et forslag fra socialdemokratisk side om støtte til kasserne — et forslag, der afvistes fra konservativ side — som førte til nedsættelsen af kommissionen. I de første 3½ år blev der kun holdt ét møde pr. år, og der fremkom intet konstruktivt forslag fra den daværende ærede formand. Jeg ved ikke af, at der i det hele taget blev tilrettelagt nogen arbejdsplan. Der skal således ikke rettes bebrejdelser mod det ærede medlem hr. Lorentzen for hastværk.

Hvis en kommission sidder i mere end et par år uden at afgive betænkning eller lægge op til en betænkning, er dens muligheder i reglen begrænset til et minimum —

[Socialministeren.]

det tror jeg man må se i øjnene. I dette tilfælde lykkedes det ved et formandskifte at komme ind på en mere aktiv linje. Der er grund til at fremhæve den interesse og dygtighed, som den nye formand, amtmand Wechselmann, lagde i sin formandsgerning.

Arbejdet har været vanskeligt, bl. a. fordi kommissionen nærmest har haft karakter af et politisk udvalg. Arbejdet i kommissionen har imidlertid ikke været spildt. Det er lykkedes at formulere en skitse, der kunne samle arbejdsløshedskassernes repræsentanter; og uden dette forarbejde havde jeg ikke været i stand til at fremsætte det forslag, der her foreligger.

Af den beretning, som jeg modtog fra kommissionen, fremgik det med al tydelighed, at der ikke var nogen som helst mulighed for at nå til blot nogenlunde enighed, og jeg anså det derfor for forsvarligt at overføre det videre arbejde med selve den økonomiske struktur fra kommissionen til folketinget. Forandringen er jo ikke så særlig stor, når man har overværet forhandlingen her i dag. De to hovedfigurer fra kommissionen — jeg ser her bort fra den højtærede kommissionsformand — er også hovedfigurer her i tinget og i det kommende udvalg, de ærede medlemmer hr. Poul Sørensen og hr. Hans Rasmussen. Det var de politiske faktorer, der i kommissionen blev de afgørende, og når de, som det skete, gik i clinch, kunne det være naturligt at lade sidste omgang foregå her inden for snorene. Det kan i hvert fald ikke være i strid med demokratiets idé.

Når det ærede medlem hr. Lorentzen tøvede i sin tid, var det måske i håb om, at en eller anden ændring i arbejdsløshedskassernes situation ville vise sig, som kunne motivere en aktivisering af kommissionen. Det er i hvert fald en elskværdig forklaring. En sådan ændring indtraf, da Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse kom i vanskeligheder; og da forslaget om kassens ordning var til behandling her i tinget, det skete i slutningen af 1956, udtaltes det fra alle sider, at behandlingen i kommissionen måtte fremskyndes. Spørgsmålet burde, sagde man både fra venstres og fra konservativ side, løses i sammenhæng med en samlet revision af lovens tilskudsregler.

Jeg stod nu, da Arbejdsmandenes Ar-

bejdsløhedskasse på ny kom i vanskeligheder, over for den opgave at skulle fremsætte et forslag så nogenlunde svarende til det, der blev fremsat i fjor, men jeg anså det på linje med oppositionens ordførere i december 1956 for nødvendigt at se den pågældende arbejdsløshedskasses situation i sammenhæng med alle de andre arbejdsløshedskassers situation. En virkelig bedømmelse var ikke mulig, medmindre der forelå et helhedsbillede, og jeg anså det for min parlamentariske pligt at tilstræbe et sådant helhedsbillede og tilstille folketinget det, og det er det, der er sket.

Jeg har på basis af den skitse, der blev tilstillet mig, udarbejdet et forslag, der efter min bedste overbevisning er af sober og saglig karakter. Jeg har lagt den største vægt på, at der blev skabt en forsvarlig ordning, en administrativt holdbar ordning og en økonomisk overkommelig ordning. Arbejdsdirektør Borreschmidt har om den skitse, der danner grundlag for forslaget, udtalt — det står i underbilaget til bilag 5 til lovforslaget —:

„Den således foreslåede tilskudsordning . . . må principielt anses for at frembyde fordele i forhold til den gældende tilskudsordning såvel af teknisk-administrativ art som i henseende til formålet: en forbedring af de vanskeligt stillede kassers forhold.“

Denne udtalelse kan stå som en generalnævner for sagkundskaben i dette spørgsmål. Hertil kan føjes kommissionsformandens udtalelse, som er at finde i bilag 6:

„Skitsen er . . . både i principiel og praktisk henseende så rigtig med henblik på den stillede opgaves løsning, at formanden vil anbefale, at der arbejdes videre med skitsen.“

Ingen vil nægte, at det er et vanskeligt og kompliceret område. De 64 kasser har forskellige kontingentsatser, forskellig formuестørrelse, forskellige ydelser, og det er ikke muligt at skære igennem feltet med en ny rationel linje, uden at der her og dér sker lidt overlast på polituren. Jeg har handlet skånsomt over for de kasser, der er vanskeligt stillet, og det har medført visse konsekvenser over for andre kasser. Det kan ikke være anderledes, hvis der skal være tale om logisk sammenhæng i opbygningen og rimelig menneskelig hensyntagen.

[Socialministeren.]

Jeg vil imidlertid advare mod en for nærsynet sammenligning mellem de tal, der fremkommer ved det nye system her, og de tal, som de afsluttede regnskaber efter den gamle ordning viser. Tidligere stod tallene i forhold til kontingenterne, nu står de så at sige i forhold til samfundskonjunkturerne. Hvis der er ringe arbejdsløshed, får staten i hvert fald færre udgifter. Hvis arbejdsløsheden er stor, stiger også statens udgifter. Det er en retfærdig ordning, så sandt som arbejdsløsheden ikke skyldes de arbejdsløse selv, men faktorer, der rækker langt ind i den internationale økonomi.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen stillede mig visse spørgsmål, som har relation til det materiale, jeg lod udlevere i går; det er de beregningslister, som danner grundlag for det resultat, der er indgået i forslaget. Det er jo ikke helt let i farten at grave til bunds i de detaljspørgsmål, der kan stilles i relation til så lange beregningslister, men et par ord kunne jeg da nok have lyst til at sige. Det ærede medlem omtalte de kasser, der står anført i underbilaget til bilag 3 som havende under 3,5 pct. i gennemsnitskontingent i forhold til fagenes årlige gennemsnitsfortjeneste, og nævnte særlig de sidste 4 kassers forhold: stenindustriarbejdernes, søfyrbødernes, tjenernes og tobaksarbejdernes. Jeg har set efter, hvorledes det forholder sig med hensyn til tilskuddet pr. medlem. Disse sidst anførte fag, tjenerne og tobaksarbejderne, får ikke deres tilskud pr. medlem reduceret efter bestemmelsen i § 13, stk. 3 b.

I det hele taget gælder det, som også det ærede medlem hr. Hans Rasmussen var inde på, at en sammenligning mellem disse to vidt forskellige systemer faktisk ikke er mulig, fordi forskellige faktorer indgår i tallene på hver side, som jeg allerede har sagt, f. eks. kassernes kontingentpolitik. Fastholden af lavt kontingent på grund af stor formue kan have holdt det ordinære statstilskud nede. Det er tænkeligt, at det drejer sig om noget sådant med hensyn til metalarbejdernes forhold.

Alle kasser får efter forslaget — det er det næste, der kan siges — 75 pct. af de sociale udgifter, men det drejer sig inden for de enkelte kasser både om forsørgere og ikke-forsørgere, og man kan ikke uden

videre sammenligne udgifterne til antallet af forsørgere med ledighedsprocenten. Man kan ikke af ledighedsprocenten uden videre se, hvad der går til forsørgere. Der er her et element, som ikke uden videre kan indgå i en sammenligning mellem de to talrækker. Sammenlægnings af hovedforsikring og fortsættelseskasse kan betyde en større forbedring for den kasse, der har haft en forholdsvis lille udgift i fortsættelseskassen, til hvilken det gældende tilskud er gunstigere end til hovedforsikringen, når der er tale om en kasse, der ikke efter de gældende regler får tilskud som vanskeligt stillet kasse.

Beløbet, som er opført for 1956-1957, er en engangsstørrelse svarende til en situation, der næppe gentages. Næste år kan tallet være et andet. Spørgsmålet er, om omlægningen fra kontingentet til udgifterne, eller i alt fald i højere grad til udgifterne, er rigtig, og derom burde der ikke blandt kyndige herske tvivl.

Der er taget hensyn til det radikale venstres repræsentants opfattelse, idet beløbet for beregningsåret, det mest omtalte, er nedbragt fra 14 mill. kr. til 10,9 mill. kr., altså med 3,1 mill. kr., idet nedsættelsen er sat i relation til de nævnte faggruppers gennemsnitsindtægt.

Når man ikke desto mindre fremfører den tanke, at det kan blive en bekostelig historie for staten, er der dog grund til heroverfor at fremhæve, at en gunstig situation i kraft af en heldig beskæftigelsespolitik kan medføre, at staten også kommer til at spare i forhold til de hidtidige udgifter, således som det fremgår for beregningsåret 1954-55.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen ville foretrække at samle kasserne i én stor kasse eller et fåtal af store kasser, 8-10, helst forbundet med en udligningsfond. Jeg tør ikke — så lidt som det ærede medlem hr. Hans Rasmussen — benægte, at udviklingen kan gå i den retning. Det er vel endog højst sandsynligt, men jeg tror, at vi fra statens side bør handle med varsomhed på dette område. Vi skal ikke med magt søge at fremtvinge en ensretning og således ignorere, hvad med langt større værdi kan fremgå af en organisk demokratisk udvikling. Det er som sagt ikke utænkeligt, at fagforeningerne vil bevæge sig i retning af

[Socialministeren.]

større enheder, i retning af industriforbund, og i så fald vil også kasserne følge med; det kan der næppe være tvivl om. Men det er utopisk at ville forcere denne udvikling frem ved med statslig magt at slå kasserne sammen.

De ledende fagpolitikere findes fortrinsvis i forbundene — det har vi vist en fornemmelse af også her i det høje ting — og det er fagforbundene, der må gennemføre en eventuel tilpasning til en moderne storindustri former og så drage kasserne med. Det er utopi at ville skabe industriforbund via arbejdsløshedskasserne og helt urimeligt i forhold til en afstemningsdeling, der kun er gældende for 1958.

Man må ikke glemme, at kasserne repræsenterer et udsnit af vort demokrati. De er vokset gradvis frem og skyldes først og fremmest arbejdernes egen indsats. Kasserne har — tror jeg man tør sige uden sentimentalitet — givet et stort antal mennesker større indsigt og større ansvar og skolet dem til meddelagtighed i styret. Adskillige kassers historie har formet sig på en sådan måde, at mange arbejdere ser med en vis stolthed på det, der er nået.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen foretrækker den statslige konformitet. Konformitet har jo mange tilhængere i vore dage. Idealet, som her vises frem, er den upersonligt ledede kasseinstitution med konforme regler, kontingent o. s. v. Jeg er ikke sikker på, at demokratiet er tjent med en for vidtgående statslig konformitet på dette område, en konformitet, der skyldes statslig tvang. Konformitet har så mange fanatiske tilhængere; de fleste er mest begejstrede for konformitet, når det gælder andre; og det kan virke lidt forstemmende — sagt uden overdrivelse — når de konservative så ivrigt opfordrer arbejderne til solidaritet. Det kan minde lidt om den gamle fabel om tigeren, der bad lammene om at vise solidaritet ved i fællesskab at vende halerne til den. Det kan være et smukt princip, at de mere vellønnede arbejdere betaler et større kontingent til støtte for de lavere lønnede, og dette princip er også indarbejdet i lovforslaget, idet de lønmæssigt svage stillede kasser får større tilskud end de højere lønnede kasser. Indirekte sker der altså en fordeling, som kræver højere kontingenter

af de højere lønnede; spørgsmålet er naturligvis, hvor langt solidariteten kan udstrækkes under de givne begrænsede forhold. Man kunne opstille et tankeeksperiment. Hvis man tænker sig, at landbruget oprettede sin egen krisekasse — det er som sagt et tankeeksperiment — skulle altså de store jordejere betale mest og husmændene mindst. Hvis husmændene blev ramt af høje kornpriser og derved kom ud i en krise, skulle beløbet gå til dem. Det ville så nogenlunde være en solidaritet svarende til den, man kræver af arbejderne, men ærede medlemmer vil indrømme mig, at den ikke er helt let at realisere.

Jeg tror, man skal være varsom med at dreje halsen om på de demokratiske former, som de enkelte befolkningsgrupper selv har skabt. Vi skal nok tilstræbe større enheder, men forhåbentlig i kraft af en naturligt stedfindende udvikling. Hvis livet er løbet fra formerne — nu vel, så er det noget andet; men kasserne repræsenterer endnu i dag en ægte demokratisk indsats. Hertil kommer så de indvendinger, der er fremført i kommissionen over for de store kasser, og som jeg vel ikke behøver at spilde tingets tid med. Jeg nævner kun i flugten, at det kan have sine vanskeligheder med kontrol, at administrationsudgifterne vil øges, og at problemet i hvert fald blot vil flyttes til andre områder, f. eks. til transportområdet eller til landbrugsgruppen.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen og det ærede medlem hr. Aage Fogh kunne ønske oplysninger stillet til rådighed. Det er klart, at alle de oplysninger, der tjener til motivering af en politisk beslutning, må søges fremskaffet, men jeg håber, at de ærede medlemmer i god vilje vil tilstræbe en nogenlunde snarlig udgang af sagen. Fra ministeriets side skal vi naturligvis være til rådighed, så langt vore evner rækker.

Fra kommunistisk side blev det sagt, at der ikke var taget noget som helst initiativ, før det kommunistiske forslag fremkom. Det er ikke rigtigt. Arbejdsmændenes Fagforening henvendte sig til mig, inden vi begyndte den nye møderække i tinget i det nye år. Forbundsformand Alfred Pedersen henvendte sig til mig just om dette spørgsmål.

Hvad angår arbejdsløshedskassernes øn-

[Socialministeren.]

sker, så er der et ønske, som jeg har søgt at tilgodese: udbetalingen af brændselshjælp i 2 portioner, således at man manøvrerer med 2 gange 20 dage. Jeg ville tro, at arbejdsløshedskasserne, som jo har beskæftiget sig hermed på praktisk talt alle deres kongresser, vil se med interesse på dette forslag.

Skulle jeg have overhørt enkelte spørgsmål, er der jo mulighed for at komme tilbage til dem, i det mindste i udvalget, hvor jeg skal være til rådighed med oplysninger.

Lorentzen: Den højtærede socialminister bebrejdede mig min langsomhed i kommissionen. Der er måske nok noget rigtigt deri, men jeg tror ærlig talt, at den højtærede socialminister her har demonstreret, at han skulle have taget ved lære af mig, for så havde det måske været muligt for ham at klare de mange stykker papir på en lidt sikrere måde, end tilfældet var for et øjeblik siden. Bl. a. fik vi den oplysning, at den højtærede minister først havde fået visse oplysninger i går, og de kan altså ikke have dannet grundlag for det forslag, den højtærede minister har fremsat. Sandheden om dette lovforslag er jo, at det i virkeligheden er arbejdsløshedskassernes lovforslag. Der er fjernet en lille smule hist og lagt lidt til her, og så har man bragt det i form, men hele tanken og alt, hvad der ligger bag, er hverken den højtærede socialministers eller øvrige ministres; det er arbejdsløshedskassernes, og det har man bøjet sig for.

Nu er det naturligvis i en vis forstand heller ikke de ringeste folk at bøje sig for, for de har naturligvis indgående kendskab til disse spørgsmål, men ikke des mindre har man jo lov til at gøre økonomiske betragtninger gældende og se sagen fra andre sider end den ene, som ikke kan undgå at være noget ensidigt præget. Arbejdsløshedskasserne har pligt til at skaffe mest muligt til deres medlemmer, og vi andre har pligt til at tage med i betragtning hensynet til de samfundsborgere, der ikke skal have noget af arbejdsløshedskasserne; disse to hensyn bliver vi nødt til at afveje over for hinanden.

Den højtærede minister kom også ind

på almindelige politiske betragtninger, og her var den højtærede minister sikker, så dér har jeg ikke noget at skulle have sagt; det var gode og dygtige betragtninger, set ud fra ministerens almindelige politiske synspunkt.

Man kunne mærke, at det ærede medlem hr. Hans Rasmussen kunne sine ting; der var dog ét punkt, hvor jeg går ud fra at det ærede medlem vil erkende at han husker fejl. Det var, da det ærede medlem talte om de 28 mill. kr. De vedrører egentlig slet ikke reglen om de 3,5 pct. — det var noget, arbejdsmændene skulle have oven i hatten. Ved at kommissionen blev trukket i langdrag og måske manglede det konstruktive oplæg — altså undertegnede, for de andre havde det naturligvis alle sammen — sparede man i virkeligheden staten for mange penge, nemlig 2 eller 3 gange 28 millioner, for der var aldrig nogen, der senere stillede forslag om at få disse 28 mill. kr. Det, man stillede forslag om, var noget ganske andet, nemlig at komme ind under den særlige refusionsregel for at kunne få det store tilskud på 75 pct. Det var det, det drejede sig om. Men det er jo spildt mælk. Nu er der kommet en vældig arbejdsdygtig kommission, så nu er der ingen grund til klage. Kommissionen er dog ikke hurtig nok, for den højtærede socialminister vil have sat yderligere tempo på, og det er jo det, der er gjort forsøg på ved dette lovforslag.

Til det ærede medlem hr. Aage Fogh skal jeg nu ikke sige ret meget, for jeg er ikke helt fri for at have en lille smule ondt af ham. Det ærede medlem tror måske nok, det er mig, der er i knibe, det er det egentlig ikke. Men det ærede medlem har i grunden ikke helt rigtigt fundet sin egen dør, dér hvor han må stå, dér hvor han i følge sin natur må stå. Det fremgår f. eks. også af den skrivelse, der er kommet fra arbejdsløshedsforsikringskommissionen; her siger det ærede medlem, at det radikale venstre finder nævnte skitse tiltalende, men mener, det vil være rimeligt, at der i tilskudsberegningerne foretages ændringer, hvorefter der tages hensyn til fagenes indtjening o. s. v. med henblik på at opnå nogen reduktion af udgifterne. Det ærede medlem er altså ikke helt sikker, men det kan jo være, det ærede medlem genvinder

[Lorentzen.]

sin gamle sikkerhed fra 1950, eller var det 1952, hvor han sagde: nu har vi fået gennemført denne lov, nu må vi stå. Det sagde det ærede medlem også for et øjeblik siden, og det er muligt, han kan stå, men kan det ærede medlem stå, når der er gået en 3-4 år? Det er der ingen af os der ved.

Det ærede medlem hr. J. M. Pedersen forstår jeg knap nok. Han sagde, han ikke ville være med til, at de rige kasser skulle betale til de fattige, men han var på den anden side tilhænger af industriforbund. Han udtrykte selv sin tanke således: vi skal have et industriforbund, det er jeg tilhænger af, og inden for dette industriforbund skal man betale kontingent til kassen efter de indtægter, man har. Det kan skam nok være, det ærede medlem godt kunne blive enig med os om det, men det er jo noget andet end det, det ærede medlem begyndte med at sige.

Der er naturligvis noget rigtigt i dette, at man skal betale kontingent efter indtægt, og det er også rigtigt, at arbejdsmændene betaler et stort kontingent i dag; intet menneske vil benægte det. Derfor spurgte vi, om ikke en udligningsfond var at foretrække. Når det ærede medlem hr. J. M. Pedersen får lejlighed til at tænke nærmere over det, kan det godt være, han når til det samme standpunkt, som jeg og andre har angående dette spørgsmål.

Poul Sørensen: Det ærede medlem hr. Aage Fogh kom i sin tale ind på arbejdsløshedsforsikringskommissionens sammensætning og mente, at det foreliggende lovforslags indhold skyldes den omstændighed, at arbejdsløshedskassernes repræsentanter i kommissionen var for mange. Sådan ligger det jo slet ikke. Det er folketinget, der bestemmer den sag; og hvor mange arbejdsløshedskasserepræsentanter der har siddet i kommissionen, har i denné forbindelse overhovedet ingen interesse.

De to hovedsynspunkter, som jeg hele tiden har delt med det ærede medlem under kommissionsarbejdet i det sidste par år, har været disse: at statens udgifter ikke må forøges, og at der må foregå en konsolidering af de dårligst stillede kasser ved udligning. Begge disse synspunkter er forladt her i

dag; klart har det ærede medlem overgivet sig og siger, at nu må vi vedtage dette lovforslag og så håbe på, at der engang kommer en anden lov, som også efter det ærede medlems mening skulle vise sig at være bedre. Jeg skal ikke beskæftige mig synderlig meget mere med det, nu da der er afgivet denne erklæring om, at lovforslaget bliver gennemført. Jeg har forsøgt, om jeg kunne vinde det ærede medlem for nogle synspunkter med hensyn til den efter min mening ganske fejlagtige opbygning, som lovforslaget har, i hvert tilfælde således som det kan beskues i øjeblikket, men det er altså afvist, og vi kan åbenbart ikke, vi modstandere af forslaget, komme videre med det ærede medlem; jeg forstår, der fra den side er fuld tilslutning til det forslag, der i dag diskuteres i tinget.

Jeg har nogle få bemærkninger at gøre til det ærede medlem hr. Hans Rasmussen. Jeg nærer for så vidt samme opfattelse af det ærede medlem hr. Hans Rasmussen, som det ærede medlem hr. Lorentzen gav udtryk for. Det lå jo, syntes jeg, meget uklart. Det ærede medlem hr. Hans Rasmussen begyndte med at erklære sin kærlighed til industriforbund, men gjorde det så op med at sige, at der ikke var noget at gøre i øjeblikket; den sag må der ikke røres ved. Det synspunkt kan jeg ikke dele. Når man forhandler om et lovgivningsområde, hvor det offentlige skal lægge op imod et par hundrede millioner kroner på bordet, er det i allerhøjeste grad en sag, der må tales om her, og alle disse betragtninger om at holde fingrene væk, man vil selv bestemme det hele, bøjer jeg mig ikke for, ud over, selvfølgelig, de områder, hvor kasserne selv ordner deres økonomi — det manglede bare; så må de gøre, hvad de vil. Her er der tale om en lovgivning, og derfor må det ærede medlem have mig undskyldt, at jeg stadig fastholder, at sagen må nøjere undersøges, og at vi må have lov til at gøre vore synspunkter gældende.

Må jeg så rette en fejl i det, det ærede medlem hr. Hans Rasmussen sagde. Det ærede medlem udtalte, at jeg har ikke vist megen spørgelyst i kommissionen og har ikke fremsat forslag. Nu er det på anden hånd, det ærede medlem har disse oplysninger, for jeg har kun i relativt kort tid haft den glæde at sidde i kommissionen sammen

[Poul Sørensen.]

med det ærede medlem. Men i det materiale, som kommissionen har, foreligger der nogle på mit initiativ udarbejdede forslag både om hel og halv udligning kasserne imellem, efter min mening et overordentlig brugbart materiale. Men stillingen har jo hele tiden været — og det ved det ærede medlem også — at man overhovedet ikke fra det ærede medlems venners side ville diskutere en strukturændring af arbejdsløshedskasserne. Når vi har de 64 landsomfattende kasser og noget over 3 700 afdelinger spredt ud over landet, må man undskylde mig, og også den højtærede minister må undskylde mig, at jeg er af den opfattelse, at fordi ordningen for år siden er blevet lagt til rette på denne måde, kan det sidste ord ikke være sagt i den sag. Det ærede medlem skulle hellere virke her for at få denne ordning ændret så hurtigt som overhovedet muligt. Jeg havde jo gjort mig håb om, at kommissionens arbejde måtte resultere i en ændring af dette billede. Men det gjorde det altså ikke, og jeg forstår, at der ikke er vej frem her. Men jeg understreger, at materialet er til rådighed, det ligger i kommissionen, og hvis det ærede medlem skulle have lyst til at beskæftige sig med det, er jeg i hvert fald mere end villig til at arbejde med på den rimelige udligning mellem kasserne, som jeg altid har gjort mig til talsmand for.

Jeg vil også gerne slå fast, at min betragtning i de sidste år, når vi har diskuteret arbejdsløshedsproblemet, ingenlunde har været vendt mod arbejdsmændene, tværtimod. Min betragtning har fra begyndelsen af været, at når man er en statsunderstøttet arbejdsløshedskasse og altså påkalder statens hjælp, må man finde sig i, at staten sørger for, at de, der er dårligst stillet, og de, der betaler mest i kontingent, ikke bliver urimeligt behandlet og de bedre stillede klarer så godt som frisag. Jeg har stadig den opfattelse, at arbejdsmændene i allerhøjeste grad trænger til hjælp. Når man fastholder den struktur, der nu findes — det er altså punkt 1 — skal jeg ikke nægte, at Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse har en vanskelig opgave at løse, og derfor har jeg forsøgt ved denne debat at komme ind på disse problemer, idet jeg har spurgt den højtærede minister om forskellige ting

lovforslaget vedrørende, men jeg må erkende, at jeg her er nået til samme resultat som det ærede medlem hr. Lorentzen, at der ikke var meget at hente dér.

Jeg ved i og for sig ikke, hvor meget det nytter at diskutere videre med den højtærede minister, men det nytter i hvert fald ikke, at han kommer med nogle talemåder. Jeg spurgte den højtærede minister, som altså hindrede os i at få spørgsmålet klaret under selve kommissionens arbejde, hvad der egentlig lå til grund for, at kvinderne, som har en gennemsnitsindtægt på 6 761 kr., i forhold til den nuværende ydelse til deres kasse skal have 1 270 000 kr. mindre, medens arbejdsløshedskassen for smedene, som gennemsnitlig har omtrent det dobbelte i årsindtægt, nemlig 12 239 kr., og som har en mindre arbejdsløshedsprocent end kvinderne, skal have beløb, der svarer til det, kvinderne må afgive, nemlig 1,3 mill. kr. eller mere. Når der derfor er tale om et så stort lovgivningsområde som dette og om et lovforslag med en så ejendommelig start, som dette har fået i betragtning af kommissionsarbejdet, kan den højtærede minister ikke blive overrasket over, at vi er nogle stykker, der spørger efter oplysninger om disse ejendommelige ting nu, da denne sag gennemgår første behandling. Det kan dog ikke andet end vække til eftertanke og ængstelse, når forholdene er, som jeg sagde før.

Af de ord, den højtærede minister fremsatte over for det høje ting, har jeg altså fået bekræftet, at samtidig med at der foreligger et andragende om yderligere ekstraordinært tilskud til vanskeligt stillede arbejdsløshedskasser, er der mellem disse vanskeligt stillede arbejdsløshedskasser 4, som efter den højtærede ministers eget forslag vil få mindre, end de vil få gennem de nuværende ydelser. Derfor har man grund til at spørge: er det ikke et noget løst grundlag, den foreslåede ordning er bygget op på?

Jeg skal slet ikke begive mig ind i alle de mærkværdige og indviklede sætninger og talemåder, som den højtærede minister benyttede mod mig om, hvorvidt arbejdsløshedskasserne skulle bevares som ledede af arbejderne selv eller ikke. Det er et rent praktisk spørgsmål. Når man fastholder til det sidste — og i dag hører vi

[Poul Sørensen.]

altså det samme — at arbejdsløshedskasserne skal præstere at klare en administration af 64 landsomfattende kasser og mere end 3 700 afdelinger, må man i et moderne samfund have lov til at spørge sig selv, om dette kan være rigtigt. Det er det spørgsmål, vi stiller, og det kan ikke nytte at prøve på at skyde os i skoene, at vi af den grund ikke ønsker at være baggrund for et demokrati, eller hvad det ellers var, den højtærede minister sagde. Jeg tilbageviser denne påstand som denne sag ganske uvedkommende.

Med hensyn til spørgsmålet om kassernes ledelse — lad mig føje det til — har jeg hidtil forsvaret den hidtil gældende ordning. Jeg skal ikke nægte, at efter at jeg i de sidste år har set, hvor forstokket — vil jeg gerne sige — kassernes ledelse har mødt enhver ny tanke, er jeg i dag mindre sikker på, om en nyordning kan føres igennem, hvis man overhovedet ikke vil vige fra det synspunkt, man her har anlagt.

Vi kan vel ikke få mere at vide om disse ting, det gør jeg mig ikke forhåbning om. Skulle man kunne få det, hører jeg meget gerne efter; men jeg må sige, at det, der foreligger for mig i dag, synes mig at være et meget usikkert grundlag for sagens behandling, men vi vil selvfølgelig lytte med interesse til det, der vil ske i udvalget, og deltage i arbejdet dér.

Aage Fogh: Jeg forstår ikke rigtig, at det ærede medlem hr. Poul Sørensen stiller sig så uforstående over for den forskydning, der sker for de kvindelige arbejdere og for metalarbejderne. Forholdet er ganske simpelt det, at kvinderne ikke er forsørgere i ret stor udstrækning, og efter det foreliggende lovforslag gennemfører vi den regel, at alle såkaldte socialt prægede tilskud bliver dækket med 75 pct. for alle foreninger. Efter den ordning, der gælder i dag, var det således, at kun de kasser, der blev anerkendt som nødstedte kasser, fik dækning for socialt prægede udgifter med 75

pct. og så ganske vist 100 pct. af huslejen; det er også gået ned til 75 pct. Jeg er ganske sikker på, at hvis man søger til bunds, vil det vise sig, at der blandt metalarbejderne er mange forsørgere, medens der blandt de kvindelige arbejdere er få forsørgere; deraf kommer forskydningen. Jeg synes, det er meget rimeligt, at det er lavet således; om smedenes forbund så er meget mere velhavende end kvindernes forbund, ved jeg ikke, men årsagen til forskydningen finder jeg rimelig og rigtig.

For at der ikke skal være nogen misforståelse, vil jeg sige til det ærede medlem, at jeg har sagt i dag og ved tidligere diskussioner om disse spørgsmål, at jeg er villig til sammen med det ærede medlem, om det skal være, og sammen med det ærede medlem hr. Hans Rasmussen og andre at arbejde for en omlægning af arbejdsløshedskasserne, men jeg tror, det skal følge efter en omlægning af fagforeningerne. Man må altså gå til industriforbund måske som første etape, og så skal arbejdsløshedskasserne tilpasses denne udvikling. Det er min indstilling, det har det altid været, men jeg tror ikke, tiden er moden til at nå frem til at realisere den i dag.

Nar jeg har gjort et par bemærkninger om kommissionens sammensætning, var det ikke af uvilje over for de mange repræsentanter for arbejdsløshedskasserne, som sad i kommissionen. Det er imidlertid en erfaring, jeg har fra en række kommissioner, at når vi fylder alt for mange særlig sagkyndige i en kommission, bliver man aldrig færdig. Jeg tænker på mælkekommissionen og realkreditkommissionen, hvor vi har siddet 5, 6, 7 år og talt i én uendelighed, fordi der var så mange, som vidste så forfærdelig meget, og som var så forfærdelig vanskelige at flytte fra det standpunkt, de havde indtaget, inden kommissionen begyndte sit arbejde. Derfor tror jeg, at mindre kommissioner ville være at foretrække, og jeg vil også gå så vidt, at jeg siger, at hvis det, der sker her, at man lovgiver på et område, der stadig er til behandling i en

[Aage Fogh.]

kommission, kunne føre med sig, at andre kommissioner gjorde sig færdige — jeg kigger venligt til vor højtærede formand for realkreditkommissionen — ville det være en stor fordel. Det er helt urimeligt, at en række kommissioner sidder i årevis uden at afgive betænkning.

Til det ærede medlem hr. Lorentzen skal jeg ikke sige meget andet, end at jeg beklager, at det ærede medlem mener, jeg ikke kan finde mine egne ben. Det har jeg ellers aldrig haft vanskeligt ved. Jeg sagde udtrykkeligt i kommissionen — det står skrevet — at jeg finder skitsen tiltalende, men lovlig dyr. Ved at sammenligne den skitse, vi fik forelagt i kommissionen, med det, der nu er kommet til udtryk i lovforslaget, vil han finde, at der er sparet adskillige millioner kroner.

Jeg vil gerne føje til, at det endvidere er ordnet således, at når arbejdsløsheden går ned, spares der flere millioner kroner for staten, og det finder jeg helt rimeligt. De mange, mange penge, vi i dag giver ud til understøttelse, var langt bedre anvendt, hvis vi kunne bruge dem til bekæmpelse af arbejdsløsheden, så det blev arbejdsløn, der blev udbetalt, i stedet for understøttelse til arbejdsløse.

Alfred Jensen: Socialministeren siger, at det ikke er rigtigt, at der ikke blev taget noget initiativ, før vi fremsatte vort lovforslag den 15. januar, idet formanden for Arbejdsmandsforbundet havde henvendt sig til ministeren, inden møderne i folketinget begyndte i det nye år. Jeg må sige, at det var ikke formændene i de forskellige fagforbund, jeg ville anklage for ikke at have taget noget initiativ. Det, jeg tænkte på, var, at der ikke var taget noget initiativ fra lovgivningsmagts side til en lovændring.

I øvrigt kunne jeg ønske, at man fik mere fyldestgørende oplysninger om virkningerne af det foreslåede end dem, vi er i besiddelse af. Jeg forstår jo nok, at kommissionen skal have oplysningerne, før folketingets medlemmer kan få dem, men det forekommer mig alligevel, at når man så at sige haler sagen væk fra kommissionen, burde man også informere folketingets medlemmer om, hvorledes virkningerne af foranstaltninger

af så vidtrækkende karakter som disse vil blive.

Nu hører jeg, at Kvindeligt Arbejderforbund vil komme til at skulle skaffe 1 270 000 kr. mere årlig, og det ærede medlem hr. Aage Fogh synes, at det er i sin skønneste orden, fordi medlemmerne i dette forbund stort set ikke er forsørgere. Jeg har da forstået loven således, at selv om medlemmerne var ikke-forsørgere alle sammen, ville den komme til at ramme dem alle på samme måde. Det kan vist ikke nytte, at vi står og sysler med begrebet forsørgere eller ikke-forsørgere. For øvrigt ville jeg tro, at de fleste af de kvinder, som tager udearbejde, i allerhøjeste grad bidrager til hjemmets forsorg, og mange bærer den fulde forsørgerbyrde i hjemmene.

Vi er altså kommet i den situation, at en arbejdsløshedskasse med 31 000 medlemmer skal udrede godt 1¼ mill. kr. mere; det bliver 40 kr. pr. medlem, hvis de skal betale det i kontingent. Det er ikke nogen ringe yderligere belastning for de medlemmer, som jo har små fortjenester; det skal man gøre sig klart: de har ringe fortjenester. Det bliver vel ikke mere end ca. 80 øre ugentlig; jeg vil ikke tro, man går op på 1 kr., men det er dog en følelig kontingentforhøjelse, og det forekommer mig, at denne side af lovforslagets virkninger må undersøges. Det foresvæver mig også, at det bliver nødvendigt, at man hæver bundgrænsen, så at man ikke starter på nul, men starter på 10 eller 15 pct. Jeg vil håbe, at man er lydhør over for disse tanker i det udvalg, der kommer til at arbejde med problemerne.

Det ærede medlem hr. Hans Rasmussen sagde, at han kunne følge mig langt, men han mente ikke, det var rigtigt, når jeg bebrejdede regeringen, at den ikke var kommet med forslag om fuld refusion til kasserne for udbetalt hjælp. Det har jeg faktisk ikke bebrejdet regeringen; jeg ville heller ikke stille forslag derom. Det, jeg har sagt — det vil jeg tro at jeg er ganske enig med det ærede medlem hr. Hans Rasmussen i — er, at det må være målsætningen, at samfundet, når det ikke sikrer folk arbejde, må give dem det, der er nødvendigt, for at de kan klare sig på lige fod med andre medborgere. Det, vi har stillet forslag om, er i første række karenstidens bortfald, i anden

[Alfred Jensen.]

række en forhøjet brændselshjælp og en bedre form for udbetaling af hjælpen. Det ærede medlem hr. Hans Rasmussen hævder, at der er ingen politiske muligheder herfor. Ja, det kan jeg jo ikke vide, men hvis det ærede medlem og andre i hans parti bruger den overtalelsesevne, som blev lagt for dagen fra talerstolen, ville jeg tro, at man kunne få det princip tillempet noget mere i arbejdsløshedslovgivningen, end tilfældet er. Vi er nu kommet dertil, at vi får de 40 dage delt op i to dele; så skulle det være mærkeligt, om man ikke kunne dele de 104 kr. i 7. Det er det, arbejdsmændene har ønsket. Skulle det virkelig være politisk umuligt, at man tillempede det princip ved udbetaling af brændselshjælp? Jeg ville ikke tro det. Jeg hørte jo med interesse, at det ærede medlem hr. Aage Fogh sagde: er der ønske om at få ydelserne forhøjet, må vi have det med ind i billedet under forhandlingerne. Det kan da kun være udtryk for, at man er villig til at høre på de argumenter, der kommer for forhøjelse, og det vil sige, at der skulle være politisk mulighed for at nå frem til en løsning af det spørgsmål.

Dernæst er der foreslået en ekstra hjælp på 100 kr. til dem, der har gået ledige i 90 dage. Det er tredje år, dette tillæg kommer, og nu har jeg kigget på motiveringen. Jeg kan ikke se, at de, der går ind for dette forslag i år, kan undgå at gå ind for det næste år, med den motivering, der er givet. Der er hverken tale om frost eller kulde. Der er slet og ret tale om, at når man har gået ledig i 90 dage, bør man have en sådan ekstra hjælp. Det foresvæver mig, at der er talt om særlig stor arbejdsløshed; men det kan da ikke være begrundelse for at hjælpe, at der er mange. Der tales også om, hvad det koster samfundet, men det måtte da være billigere at hjælpe dem, der har gået ledige 90 dage, hvis arbejdsløshedsprocenten faldt til det halve. Altså, nu er vi kommet dertil, at der 3 år i træk er ydet en sådan ekstra hjælp; der er jo faktisk hævd på den. Derfor kan vi ikke se, at der ikke skulle være politiske muligheder for at få arbejdsløshedsloven forandret på en sådan måde; at vi ikke skal have forslag den ene gang efter den anden.

Som sagt, jeg kan ikke se rettere, end

at motiveringen også gælder næste år. Hvis motiveringen havde været, at der skulle være valg, kunne jeg forstå det. Hvis man havde sagt: der skal være kommunale valg, derfor vil vi give ekstra hjælp, kunne jeg forstå det. Det var jo motiveringen sidste år, at der skulle være folketingsvalg. Så kunne jeg nok forstå, at motiveringen ikke gælder næste år. Men når motiveringen er hensynet til dem, der har været arbejdsløse i lang tid, gælder den også næste år. Det kan der ikke være nogen diskussion om. Så må man have muligheder for at komme igen med et sådant forslag til næste år. Jeg henstiller, at man bruger den overtalelseskunst, som findes i så rigeligt mål i det socialdemokratiske parti, således i udvalget, at vi får et bedre og mere varigt resultat ud af forhandlingerne.

Socialministeren (Bomholt): Det ærede medlem hr. Lorentzen havde en uvenlig bemærkning til mig indeholdende en betydelig misforståelse. Det ærede medlem sagde, at jeg havde altså først fået oplysningerne i går, således at jeg ikke personlig havde set beregningerne. Det er helt forkert. Jeg udleverede beregningslister til dem, der måtte være interesserede i det fra ordførerside, men jeg har meget omhyggeligt fulgt med i det materiale, der fremkom, og har naturligvis haft min andel i, at det fremkom.

Med hensyn til grundsituationen kommer man ikke uden om den særlige stilling, arbejdsmændene befinder sig i, med et kontingent pr. uge på 5 kr. 55 øre. Der har været rejst det spørgsmål, om der ikke kunne rejses et lån. I så fald skal lånet betales tilbage, og det vil atter betyde en kontingentforhøjelse på 40 øre pr. uge pr. medlem. Så er vi oppe på de 6 kr. Er det rimeligt, at arbejdsmændene, også de arbejdsløse af deres understøttelse, skal betale 6 kr. i kontingent til arbejdsløsheds-kassen, hvortil kommer fagforeningskontingent? Jeg tror nok, at denne situation vil bevirke, at vi, når første behandling er overstået og udvalgsarbejdet tager fat, stiller os kulant. Måske ordet „kulant“ ikke er helt rigtigt valgt, men så kan jeg i hvert fald sige: stiller os forstående over for denne situation.

Det ærede medlem hr. Lorentzen blev

[Socialministeren.]

ved at spørge, om ikke en udligningsfond ville være at foretrække. Det ærede medlem bliver ved med at stille spørgsmål med hensyn til den retningslinje, der skal vælges. Det ærede medlem har endnu ikke efter 5 års forløb fundet et fast standpunkt, hvorudfra det ærede medlem kan søge at beherske situationen. Det er dog påfaldende.

Der er i det ærede medlems tidligere indlæg ting, som jeg gerne ville anholde, bl. a. en bemærkning vedrørende § 13, stk. 5. Jeg vil gerne betone, at det ikke er en bestemmelse, der er udtryk for usikkerhed med hensyn til lovforslagets virkninger. Det er en saglig, nødvendig bestemmelse med hensyn til visse kasser med små dagpengeudbetalinger.

Det ærede medlem hr. Poul Sørensen vedbliver at fremsætte utopien om en enhedskasse eller en gruppe store kasser som et ideal, der skulle være ønskeligt just nu. Det ærede medlem erkender, at dette ikke for tiden er en farbar vej. Når denne erkendelse er trængt igennem, skulle man tro, at det var muligt at få det ærede medlem til at medarbejde på et lovforslag som det foreliggende, som dog en betydelig sagkundskab anbefaler.

Med hensyn til lovforslagets opbygning synes jeg, at der er fulgt enkle og klare retningslinjer. De tre retningslinjer, man bevæger sig frem efter, synes jeg er endog særdeles klare, hvis man sætter sig ind i tingene: for det første et tilskud til dagpengeunderstøttelserne, dernæst et tilskud på 75 pct. af udgifterne til forsørger- og børnetillæg, til brændselshjælp samt til huslejhjælp og endelig et tilskud pr. medlem fastsat under hensyn dels til ledigheden, dels til den gennemsnitlige årsløn ved fuld beskæftigelse. Det kan ikke nytte noget, at det ærede medlem så ensporet spørger, hvordan det kan være, at det forholder sig sådan og sådan med den og den kasse i relation til formuen eller i relation blot til medlemstallet eller i relation blot til ledigheden. Det ærede medlem er nødt til at se det nye lovforslags virkninger i relation til alle 3 linjer, og her kommer naturligvis 75 pct.s bestemmelsen meget stærkt ind i billedet, fordi her kommer forsørgerne ind, og man kan ikke af ledighedstallet se, hvor stort forsørgertilskuddet er, og hvor

mange der kommer ind under forsørgerbestemmelsen.

Det ærede medlem stillede mig et konkret spørgsmål vedrørende kvinderne. Det er jo ikke let her i farten at få fat på de enkeltheder, der ligger i beregningerne, men så meget kan jeg dog sige, at kvinderne har opsparret 1 mill. kr. i 1956-57, d. v. s. at de har et højere kontingent, end de i og for sig er nødt til at have, og derved har de fremkaldt et statstilskud ud over det nødvendige. Kvinderne har forholdsvis lave indtægter, og det medvirker til forholdsvis høje ordinærtilskud under den gældende ordning. Nyordningen indebærer, at indtjeningen kun kan indregnes som reducerende i forhold til tilskuddet pr. medlem. Nyordningen er for så vidt ugunstigere for kvinderne end for kasserne som helhed, og jeg skal ikke have noget imod, at man ser på det forhold i det udvalg, der ned sættes. Men man kan ikke gennemføre en ny, rationel linje, uden at der her og dér fremkommer ting, som vækker til eftertanke. Jeg tror, at vi gennem de beregningslister, vi har haft til grundlag, er nået frem til forhold, der medvirker til, at vi forholder os så skånsomt som vel muligt over for de arbejdsløsheds kasser, der i virkeligheden trækker det tungeste læs. Jeg mener, at en human linje er fulgt, og jeg mener også, at en logisk linje er fulgt ved den beregning, der er lagt til grund.

Det ærede medlem hr. Alfred Jensen fortsatte ud fra sin stalinistiske filosofi. Det gælder jo om at stille så store krav, at høet bliver hængende foran mulen på æslet, og at æslet for alt i verden ikke får fat på høet. Har det kommunistiske parti nogen sinde i virkeligheden lagt et stykke brød på en arbejders bord? Har det nogen sinde gennem realpolitik bidraget til ét eneste plus til danske arbejderhjem? Bestemt ikke!

(Kort bemærkning).

Poul Sørensen: Jeg skal ikke fortsætte meningsudvekslingen med den højtærede minister med hensyn til de udregninger, der ligger til grund for lovforslaget. Det er kroner og øre. Det, jeg har talt om, er kassernes skæbne på baggrund af den gældende lovgivning og på baggrund af det

[Poul Sørensen.]

lovforslag, den højtærede minister har fremsat.

For at der ikke skal være nogen tvivl om, hvorledes bedømmelsen visse steder er eller har været, vil jeg gerne med den højtærede formands tilladelse have lov til at citere den udtalelse, arbejdsmændene er kommet med om udligning — det var det, den højtærede minister kaldte utopi. Der står i denne udtalelse fra kongressen i 1950:

„Baggrunden for en udligning er i høj grad til stede; men vi er den ene part i sagen, og de andre er den anden. Lovgivningsvejen er efter min opfattelse spærret i øjeblikket. Det politiske styrkeforhold skal forrykkes ikke så lidt, før det bliver muligt at få tilvejebragt igennem en lovgivning rammerne for en fælles arbejdsløshedskasse, som de arbejdsløshedsforsikrede kan være tjent med at få som afløsning for det væрге, vi har i hånden i øjeblikket, og det, der da bliver tilbage i den sag, må være, at det overlades til den kommende hovedledelse for kassen at forsøge, om der er mulighed for at finde en vej frem for økonomisk udligning mellem de bestående kasser.“

Altså én arbejdsløshedskasse, lød kongresudtalelsen. At den højtærede minister ikke — det erfarer vi jo — har kendskab til disse ting, forstår jeg udmærket. Men så skal man blot være lidt varsom med at udtale sig. Derfor fremlægges det klart og tydeligt, hvad arbejdsmændenes 245 000 medlemmer har sagt om spørgsmålet én kasse og en udligningsordning.

(Kort bemærkning).

Alfred Jensen: Den højtærede minister spurgte: hvornår har nogen sinde en kommunist lagt et stykke brød på bordet for fattigfolk? Det gør kommunisterne daglig, og det ved ministeren lige så godt som jeg. Den lyriske vending skulle bare bruges til at bortforklare, at ministeren ikke er særlig interesseret i at sætte ind for at få gennemført den ændring vedrørende brændselshjælpens udbetaling, som Arbejdsmandsforbundet har ønsket, som Smedeforbundet har ønsket. Ministeren er nået frem til en halvering af dageantallet, altså til 20 dage;

Smedeforbundet ønskede 10 dage. Jeg synes hellere, ministeren skulle bruge sin kraft og energi og sine tategaver til at få smedenes ønsker gennemført. Der er reelle muligheder derfor.

Socialministeren (Bomholt): Det ærede medlem hr. Poul Sørensen fremdrog en udtalelse fra arbejdsmændenes kongres i 1950, og denne udtalelse har det ærede medlem fremdraget en gang tidligere her i tinget, nemlig da Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasses forhold sidst var til behandling her. Det ærede medlem burde vide, at på delegeretmødet i Arbejdsmandsforbundet i 1953 udtalte Ernst Jensen, der er hovedmanden for arbejdsløsheds-kassen — jeg beder om tilladelse til et kort citat —:

„At vi så dengang vedtog en udtalelse, som desværre har vist sig at være forkert, skal man skam ikke komme og bebrejde os; tværtimod synes jeg, der var mere grund til at udtale anerkendelse af, at hovedledelsen har taget dette spørgsmål op til en gennemgribende undersøgelse og debat, og at man herved er kommet til det resultat, at en sådan udligning ikke lader sig gennemføre, og at det ville være meningsløst at lade medlemmerne betale det underskud, de vanskeligt stillede kasser har.“

Det ærede medlem hr. Alfred Jensen vil jeg gerne spørge: har det ærede medlem opgivet den leninistiske teori om proletariseringen som betingelse for revolution? Har det ærede medlem svigtet leninismen på det punkt?

(Kort bemærkning).

Alfred Jensen: Nej, jeg har ikke opgivet den leninistiske teori; men i de år, jeg har studeret leninisme, er jeg aldrig kommet til den konklusion, som ministeren er kommet til. Jeg fatter ikke, hvordan han kan være kommet dertil, al den stund samtlige, der har syslet med de leninistiske teorier, har påvist, at det bragte arbejderklassen til at erkende sin styrke, hvis den opnåede resultater; derfor har man altid lagt megen vægt på, at der blev opnået resultater i den daglige kamp. Det andet har intet med leninisme at gøre.

(Kort bemærkning).

Poul Sørensen: Jeg vil gerne sige til den højtærede minister, at jeg meget vel er klar over, hvorledes Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasses ledelse ser på det spørgsmål nu; jeg har haft lejlighed til at drøfte det adskillige gange i den kommission, hvis arbejde er indstillet — som den højtærede minister jo ved — det ligger ganske klart mellem os på nuværende tidspunkt. Men dengang blev der blandt arbejdsmændene klart og tydeligt peget frem imod én arbejdsløshedskasse, som kunne klare alle problemer, og jeg vil gerne sige til den højtærede minister, at der har da også lydt visse røster her i dag — jeg tænker på det ærede medlem hr. Hans Rasmussen, som jo ikke har givet tilslutning til tanken; det ærede medlem var noget tilbageholdende i dag, for tilbageholdende efter min mening — i retning af, at hele arbejdsløshedsløvgivningens grundlag må tages op til overvejelse. Den højtærede minister mener, det er utopi at tale om, at 64 kasser med 3 700 afdelinger skal afvikles og erstattes med et mere moderne apparat. Jeg tror, den højtærede minister vil komme ud for skuffelser, hvis han fastholder det standpunkt, han har angivet her.

Socialministeren (Bomholt): Med hensyn til de store kasser er det nok muligt, som jeg sagde i mit indlæg før, at udviklingen vil gå i den retning; men jeg sætter en tyk streg under ordet udvikling. Jeg skelner her meget stærkt mellem den statslige konformitet, der viser sig som tvang ovenfra — fra konservativ side synes man bedst at kende staten, når den handler ovenfra nedad — og en samfundsmæssig udvikling af demokratisk karakter, der efterhånden fører i den retning, idet man gradvis og naturligt erkender, hvad et storindustrielt samfund kræver, også af arbejdsorganisatoriske former.

Til det ærede medlem hr. Alfred Jensen vil jeg sige, at den Alfred Jensenisme, som vi møder her i tinget, har mere sammenhæng med stalinisme end med leninisme. Det var alligevel trods alt den gamle stalinist, der talte.

Formanden: Det ærede medlem hr. Alfred Jensen har ordet for en kort bemærkning.

Jeg gør opmærksom på, at vi har endnu en sag, vi skal behandle i dette møde.

Alfred Jensen: Nej, det er den samme Alfred Jensen, som har talt gennem årene. Men når ministeren endelig vil beskæftige sig med mig og mit indlæg, synes jeg, han skulle svare på de ting, jeg har spurgt ham om, nemlig om han vil gøre noget for at indfri de forventninger, som bl. a. smedene nærer om en opdeling af de 40 dage, ikke i to perioder, men i fire, og desuden om en væsentlig forhøjelse af hjælpen. Det er problemet, og det skulle ministeren svare på.

Socialministeren (Bomholt): De enkelt-heder, man fremfører fra kommunistisk side, må ses i lyset af den helhed, man tilstræber, og det, man tilstræber, er proletarisering, d. v. s. at arbejderne skal se målet forude, men helst have så mange pjalter på kroppen som vel muligt. Positivt og aktivt har kommunisterne aldrig ydet noget i dansk arbejderbevægelse.

(Kort bemærkning).

Alfred Jensen: Vil ministeren virkelig bilde nogen ind, at de forslag, vi har stillet angående karenstidens bortfald og angående en bedre brændselshjælpsordning, skulle betyde proletarisering og pjalter på kroppen? Jeg fatter ikke, at den højtærede minister vil gøre sig så latterlig.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Peter Ravn: Jeg foreslår, at de to lovforslag henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om leje.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 919, fremsættelsen i tidenden sp. 1951).

Lovforslaget sattes til forhandling.